500 KURUŞ
YIL 6 SAYI 2235.

SALI 28 AĞUSTOS 1979

EKONOMİ
Politika

SAVAŞSIZ SÖMÜRÜSÜZ BİR DÜNYA İÇİN

1979 da dilediği fakülteyi kazanan öğrencilerimiz ÖDÜL DAĞITIMI için puan kartlarınızın fotokopisini gönderiniz.
1980 Ü.S.S. ye hazırlık kurs kayıtlarımız başladı.
arı dersanesi KIZILAY ankara
KARANFİL SOK. NO.45
Tel: 189467 188713 253184

KASABA ŞERİFLERİ...

● Celâl BAŞLANGIÇ

Ecevit'in çok sevdiği bir söz var: "Demokratik hukuk devleti".

Eğer kendileri Ankara'ya giden antifaşist savaşçıları taşıyan otobüslerden birinde olsaydı, demokratik hukuk dev-

(Devamı Sa. 7. Sü 3'de)

ESKİŞEHİR, VALİ'NİN ÇİFTLİĞİ Mİ?

● Osman İKİZ

"MHP ve ÜGD Kapatılsın Faşist Yuvalar Dağıtılsın Büyük Ankara Yürüyüşü" nün, İstanbul, Gebze, İzmit, Zonguldak ve Sakarya kolunu oluşturan dört otobüslük konvoyu, Sakarya İl sınırında başlarında

Devamı Sa. 7. Sü. 1'de

ANTİFAŞİST DELEGASYON DÜN ANKARA'YA GİRDİ

Ankara yürüyüşü için İzmir'den hareket eden demokrasi güçleri.

Ankara (Politika) — Demokrasi güçlerinin «faşizme karşı savaşım haftası» nedeniyle dört merkezden başlattıkları yürüyüş dün Ankara'da sona erdi. Yürüyüşçüleri Ankara sınırında ilerici demokrat, sendika ve örgüt temsilcileriyle CHP Artvin Milletvekili Mehmet Balta ve Diyarbakır Milletvekili İskan Azizoğlu ve faşistler tarafından yakınları katledilenler karşıladılar. Karşılama töreninde konuşan CHP Artvin Milletvekili Balta, parlamentonun sol kanadını oluşturan parlamenterlerin son nefeslerine kadar faşizme karşı savaşacaklarını söyledi. Diyarbakır Milletvekili Azizoğlu ise kavgaya gönül veren tüm demokratik kuruluşların ve bağrı yanık anaların yanlarında olduklarını bildirdi. DİSK'e ve Türk-İş'e bağlı sendikalarla demokratik kitle örgütleri adına bir konuşma yapan Makina Mühendisleri Odası Başkanı Fevzi Solt ise «Gün yığınlarla birlikte faşizmin üzerine yürüme günüdür» dedi. Karşılama töreninden sonra Türkiye'nin dört bir tarafından gelen ilericiler arasından hükümet yetkilileri ile görüşmek üzere bir delegasyon seçildi. Delegasyon Ankara'dan karşılamaya gelenlerle birlikte şehre girdi. Delegasyon daha sonra Devlet Bakanı Hikmet Çetin ile görüştü.

KARŞILAMA TÖRENİ

Ankara il sınırında buluşan demokrasi güçleri Ankara yakınlarındaki Nasrettin Hoca mevkinde durdular. Saat 11.30 sıralarında aralarında CHP Artvin Milletvekili Mehmet Balta ile Diyarbakır Milletvekili İskan Azizoğlu'nun da bulunduğu DİSK'e bağlı sendikalardan Maden-İş İkinci Bölge Temsilcisi Abdullah Yılmaz, Bank-Sen Genel Merkez Temsilcisi Cahit Baylav, Dev Maden - Sen Ankara Şubesi Başkanı Kenan Basat, Aster-İş Merkez Temsilcisi Hüseyin Tevetoğlu, Tek Ges - İş Ankara Şubesi Başkanı Alpaslan Bayramgil, Petkim-İş Genel Başkanı Mustafa Karadayı, Yeni Haber-İş Genel Başkanı Eyüp Sıhhatli, Baysen Temsilcisi ve Türk-İş'e bağlı sendikalardan Petrol-İş Ankara Şubesi Başkanı Engin Akan, TGS Ankara Şubesi Sekreteri Hasan Çapcı, ile TMMOB Makina Mühendisleri Odası Başkanı Fevzi Solt, TÜTED Ankara Şubesi Yönetim Kurulu üyeleri, TRT-Der, Halk-Koop Ankara Birlik, İGD,

Devamı Sa. 7. Sü. 6'da

İran'ın Mahabad kentinde şiddetli çatışmalar bekleniyor

- Sakız'ın ordu birlikleri tarafından işgal edilmesi üzerine peşmergeler Mahabad'a akın etmeye başladı
- Hükümet birliklerinin ilk saldırısının püskürtüldüğü açıklandı
- Kürtlerin baskılar sonucu evlerini terkederek dağlara çekildikleri bildirildi
- Sakız'da 15 bin kitap yakıldı
- Şah'ın son başbakanı Bahtiyar, kendisinin sosyal - demokrat olduğunu öne sürerek, İran'da karma ekonomiye ağırlık verilmesini istedi
- Irak devlet başkanı, Kürtlerin yaşadığı bölgelerde inceleme yapıyor

Dış Haberler Servisi — İran'da Humeyni tarafından kendilerine verilen özerklik sözünün yerine getirilmemesi üzerine özerklik talebiyle ayaklanan Kürtlere uygulanan soykırım sürüyor. Ordu birliklerinin Kürt yerleşim merkezlerine doğru harekete geçtiği, Mahabad'da şiddetli çarpışmaların beklendiği bildirildi. Sakız'ın ordu birliklerinin eline geçmesi üzerine, peşmergelerin akın akın Mahabad'a yöneldikleri haber verildi. Mahabad'daki ordu birliklerinin ise tank birlikleriyle takviye edildiği öğrenildi.

Bu arada Kürtler, Mahabad'a yönelen bir ordu birliğini püskürttüklerini, dört tank ve bir kamyonu da imha ettiklerini açıkladılar.

Sakız'ın hükümet kuvvetlerinin eline geçmesinden sonra 100 Kürtün kurşuna dizildiği, çarpışmaların başlamasından bu yana da 600 kişinin öldüğü açıklandı. Bu arada hükümet birliklerinin eline geçen Kermenşah kentinde idamların sürdüğü, Kürtlerin baskı ve soykırım uygulamalarından kurtulmak için dağlara çekildikleri bildirildi. Sakız'ın ordu birliklerinin eline geçmesinden sonra 15 bin kitap yakıldı. Sakız sokaklarının bomboş olduğu haber verildi.

Çarpışmalar ve soykırım sürerken, Şah'ın son başbakanı Şahpur Bahtiyar da açıklamalarını sürdürüyor. Bahtiyar, Avusturya Sosyalist Partisi gazetesi «Arbeiter-zeitung»a verdiği özel bir demeçte, görevi Şah'ın ülkeyi terketmesi koşuluyla kabul ettiğini, İran'ın da sosyal demokrat bir raya girmesinin kesin olarak gerekli olduğunu öne sürdü. Kendisini «sosyal demokrat» olarak nitelendiren Bahtiyar, karma ekonominin ağırlık kazanması ve millileştirmelerde o kadar ileriye gidilmemesi gerektiğini iddia etti.

Öteyandan Irak Devlet

(Devamı Sa. 7. Sü. 1'de)

OTOMOBİL LASTİĞİ VE KAĞIDA ZAM GELDİ

İzmit (A.A.) — Otomobil lastiği fiyatlarına yüzde 90 oranında zam yapıldı.

Lastik üreten firmalar otomobil lastiğine yapılan zamma, işçi ücretlerindeki artışın ham kauçuk ve Petkim'in ürettiği ürünlere zam yapmasının etkili olduğunu bildirdiler.

Geçen yıl iki kez fi-

(Devamı Sa. 7. Sü 8'de)

Varan:2

Bir MHP'linin ağzından Güney'deki faşist terör...

ÇELİK-İŞ SENDİKASI İSKENDERUN ŞUBESİ BAŞKANI ULUKANLIGİL'İN İTİRAFLARI:

- İSDEMİR yöneticilerini öldürmek üzere 1,5 milyon liraya kiralanan üç faşist katil...
- Çelik - İş Genel Merkezi'nin cinayet planından haberi var mı?
- Dörtyol Savcısı Ali Bal'ın evini kimler, nasıl bombaladı?

VE

- Suçunu resmen itiraf eden Ali Ulukanlıgil nasıl serbest dolaşabiliyor?

Cuma günü Politika 'da

Ayakkabı imalatçılarının tekellere karşı eylemi dün başladı

- Sıkıyönetim konu ile ilgili bir bildiri yayınladı
- 13 bin işyeri 3 Eylül'e kadar bir hafta süreyle kapalı tutulacak
- İşyeri kapatma eylemine 100 bin kişinin katıldığı belirtiliyor

İstanbul (Politika) — İstanbul'da ayakkabı imalatçıları dün sabahtan itibaren bir hafta süreyle işyerlerini kapatma eylemine başladılar. Eyleme terlikçiler, sayacılar ve frezeciler de katılınca Türkiye'nin ayakkabı gereksinmesinin büyük bir bölümünü karşılayan bu işyerlerinde ayakkabı üretimi durdu. İstanbul Umum Ayakkabıcı Esnafı Sanatkarları ve Kolları Derneği Başkanı Temel Çoruh, eylem nedeniyle 13 bin işyerinin kapatıldığını ve 100 bin kişinin işi bıraktığını söyledi. Temel Çoruh, ayakkabı fiyatlarının artmasından tekelci firmaların sorumlu olduğunu, ardı ardına gelen zamların kendilerini şaşkına çevirdiğini söyledi. İşyerini kapatma eyleminin 3 Eylül'de sona ereceği belirtildi.

Eylemle ilgili olarak dernek yönetim kurulu şu istemlerde bulunuyor:

1 — Ayakkabı ana ve yardımcı malzeme fiyatlarının devlet eliyle saptanması, bu işlemle ilgili kurulacak komisyona Ayakkabıcılar Federasyonu'ndan da bir temsilci alınması,

2 — Ayakkabı malzemelerini satan tekelci firmaların ellerinde bulunan ve Türkiye ayakkabı üreticilerine en az iki yıl yetecek miktardaki stoklanmış mallarına el konulması ve bu malların Ayakkabıcılar Kooperatifi veya Federasyonumuz kanalıyla normal fiyatlar üzerinden satılmasının sağlanması,

3 — Bu firmalara ve işlemlerine karşı her türlü yasal önlemlerin alınarak devlet etkinliğinin sağlanması.

Ayakkabı imalatçılarının işyeri kapatma eylemiyle birlikte Anadolu'ya pazarlama yapılan önemli işyerlerinden Kiğili Pasajı da kapandı. Bu arada eyleme karşı çıkarak bölgeye jandarma sevkedilmesini sağlayan Ayakkabı Satıcıları Derneği'nin bulunduğu işhanının kapısına da kilit vuruldu.

İŞİ DURDURMA EYLEMLERİ

Tekel'e bağlı çok sayıda işyerinde çalışan işçiler dün Tekel Cevizli Sigara Fabrikası'nda yaklaşık beş bin işçinin 11 gündür işi bırakma eylemini destekleyen eylemler yaptılar.

Cevizli Yaprak Tütün Bakım Atölyesi işçileri, Cevizli Güven Anbarı işçileri, Maltepe Tekel Satış Deposu çalışanları, Yakacık Tekel Satış Deposu çalışanları, beş bin işçinin haklı direnişini desteklemek amacıyla dün işi durdurdular. Cevizli Te-

(Devamı Sa. 7. Sü. 4'de)

AP Hatay Senatör aday adayı ÜGD'ye 10 bin lira bağış yaptı

TEBERRU - AİDAT MAKBUZU
10.000
Mustafa Deliveli

Antakya, (İSTA) — Hatay'ın ender toprak ağalarından biri olarak bilinen ve önümüzdeki 14 Ekim seçimleri için AP'den senatör aday adaylığını koyan Mustafa Deliveli, Ülkücü Gençlik Derneği (ÜGD) Antakya Şubesi'ne on bin lira bağışta bulundu. ÜGD Antakya Şubesi adına kesilen bağış makbuzlarını ele geçiren İSTA muhabiri bunların arasınra, tarihsiz 24 nolu teberru-aidat makbuzunun on bin lira karşılığında Mustafa Deliveli adına kesildiğini belirledi.

Dünkü olaylarda toplam 12 kişi öldürüldü

● Kula CHP ilçe binası komandolar tarafından tahrip edildi

Haber Merkezi — Önceki gün Samsun'da bir kahvehane otomatik silahlarla tarandı, üç kişi öldü, üç kişi de ağır yaralandı. Olayda kullanıldığı belirlenen otomobilin şoförü de ölü bulundu. Diyarbakır'da bir muhtarın evi tarandı biri çocuk üç kişi öldü. Urfa'nın Siverek ilçesinde meydana gelen iki ayrı olayda iki kişi öldürüldü. Adana'da bir yapı işçisinin evi kurşunlandı, iki kişi öldü.

SAMSUN'DA

● Komandolar, önceki gece Samsun'da ilericilerin devam ettiği bir kahvehaneyi otomatik silahlarla tarayarak aralarında bir astsubayla bir mühendisin bulunduğu üç kişiyi öldürdüler, üç kişiyi de ağır yaraladılar. Üç kişinin ölümü, üç kişinin ağır yaralanmasıyla sonuçlanan kahvehane baskınında kullanıldığı saptanan otomobilin şoförü de dün sabah saatlerinde Samsun - Ankara karayolunda ölü olarak bulundu.

FRANKFURT'TA

● Pazartesi günü erken saatlerde Frankfurt'taki Türk Hava Yolları binasında patlayan bomba büyük hasar meydana getirirken bir Alman kadını da yaralandı. Frankfurt demiryolu istasyonu yakınlarında bulunan Türk Hava Yolları bürosunda patlayan bomba nedeniyle çevre cam kırıkları ile doldu.

DİYARBAKIR'DA

● Cezaevi kaçağı olduğu bildirilen Mehmet Seydo tehdit mektubuyla 50 bin lirayı vermeyen Gölbaşı Köyü muhtarının evini otomatik silahla taradı, biri çocuk olmak üzere üç kişi öldü, bir kişi de yaralandı.

Devamı Sa. 7, Sü. 3'de

Tekel Cevizli Fabrikasında direniş sürüyor

- 1200 işçinin çalıştığı Ülker Bisküvi Fabrikası'nda işveren lokavt ilan etti
- Coca Cola işyerinde 850 işçi direnişe başladı

İstanbul (Politika) — Tekel Cevizli Sigara Fabrikasında yaklaşık 5000 işçinin başlattığı direniş 11'inci gününü doldurdu.

İşyerinde can güvenliğinin sağlanmasını, 2'inci MC döneminde yasal olmayan yollardan fabrikaya alınan 250 MHP'li militanın işten atılması amacıyla başlatılan direniş çeşitli baskılara karşın sürüyor. Direnişin başlamasından bu yana işçiler topluca fabrikaya girip, içeride üretim yapmıyorlar, akşamları ise 3 bin işçi

(Devamı Sa. 7, Sü. 3'de)

Yüksek Seçim Kurulu CHP'nin Ankara'da seçim başvurusunu reddetti

Ankara, (ANKA) — CHP'nin «14 Ekim'de Ankara'da da seçim yapılması» için yaptığı başvuruyu dün toplanarak inceleyen Yüksek Seçim Kurulu, red kararı verdi.

Konuyla ilgili olarak ANKA muhabirinin sorusunu yanıtlayan Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Orhan Aydın, «Ankara'da seçim yapılmaması gerektiğine karar verdik» dedi. Aydın kararın oy

(Devamı Sa. 7. Sü. 2'de)

Mesleğe yeni giren öğretmen 18 yıl sonra şehirde görev alabilecek

Ankara (ANKA) — İlk ve orta öğretim kurumlarındaki öğretmenlerin atama ve nakillerini yeni esaslara bağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı'nca çalışmalar yapıldığı ve «Öğretmen Yerleştirme Hizmetleri Yönetmeliği» adıyla bir taslak hazırlandığı öğrenildi.

ANKA Ajansı muhabirinin edindiği bilgiye göre, 6-17 Ağustos tarihleri arasında Çanakkale'de yapılan Milli Eğitim Müdürleri toplantısı sonunda bir rapor halinde bakanlığa sunulan yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle yaklaşık 450 bin ilk ve ortaokul öğretmeninin görev yerleri yeniden ele alınacak. Kırsal yörelerde kısa süreli görev yapan tüm öğretmenler ise bulundukları şehir merkezlerinden köylere dağıtılacaklar. Yönetmeliğe göre, mesleğe yeni başlayan bir öğretmen çeşitli hizmet bölgelerinde çalıştıktan sonra ancak 18 yıl sonra şehir

(Devamı Sa. 7. Sü. 2'de)

haftada bir

AHMET KARDAM

Yarını bugünden kurmak

Amerika'da yayınlanan Fortune dergisi, Amerika dışında, dünyada en çok satış yapan 500 şirketi sıralamış. Sabancı Holding 135. sırada, Koç Holding 224. sırada yeralıyormuş.

Dergi «ilginç» bir gerçeği açıklıyor. Bu iki holdingin 1978 yılındaki satışları duraklamış, hatta düşmüş. Kârlarının da düşmesi gerekir değil mi? Ama hayır, bunların kârları daha da artmış.

Bu durumda olan yalnız Sabancı ve Koç Holdingler değil. İstanbul Sanayi Odası Türkiye'nin 300 büyük firmasının durumunu incelemiş. Bu inceleme sonunda bir de rapor hazırlamış. Bu 300 büyük firma 1978 yılında, aslında diyelim 100 liralık mal üretebilecek durumdaymışlar. Ama gerçekte yalnızca 50 liralık mal üretmişler. Yani piyasaya aslında sürebilecekleri malların yalnızca yarısını sürmüşler. Ama kârları daha da artmış. 1978 yılı bunlar için «altın yıl» olmuş.

Evet, işçiler için, köylüler için, tüm emekçiler için, esnaf ve zanaatkarlar için uzayan kuyruklar, giderek zorlaşan hayat, % 100'lük fiyat artışları, iflaslar, işsizlik, güvensizlik. Ama Koç'lar, Sabancı'lar, MESS patronları, TÜSİAD patronları için artan kâr, daha da kolaylaşan hayat. Halkın açlığı, sefaleti, işsizliği, halkın cehennemi, Koç'lara, Sabancı'lara, «hür demokratik rejimin» bu aslanlarına cennet oluyor.

Nasıl açıklamalı bu kahredici, bu iğrenç durumu?

En başta, işçinin sırtındaki sömürüyle. Bunlar günde diyelim 8 saat çalışan işçiye yalnızca 1,5 saatlik emeğinin karşılığını veriyorlar. Geriye kalan 6,5 saatlik emeğe, Koç'lar, Sabancılar, bunların dev fabrikaları, bunların bankaları, bunların hizmetinde olan devlet el koyuyor. Bu sömürü oranını biz uydurmadık. Bu resmi istatistiklerden çıkıyor.

Ama yalnız çalıştırdıkları işçiyi sömürmekle kalmıyorlar. Bunlar sıradan, küçük fabrikalar, tezgahlar işletmiyor. Bunların fabrikaları dev fabrikalar. Bunlar tekel.

Bunlar, hammadde olarak aldıkları bütün malları değerinin altında, ucuza kapatıyorlar. Bunlara hammadde satan köylü, zanaatkar, küçük işletme, hepsi onlara mahkumdur. Mallarını onlara satmasalar, satacak başka yerleri yok.

Evet bunlar tekel. Bunların ürettikleri malları, televizyonları, buzdolaplarını, otomobilleri, kamyonları, lastikleri, kumaşları, ilaçları üreten başkası yok. Onun için bu malların fiyatlarını sürekli artırıyorlar. Baş döndürücü fiyat artışlarının sorumlusu bunlardır. Böylelikle de sömürülerine sömürü katıyorlar. Kârlarına kâr katıyorlar.

Sonra bunlar devletin tüm kaynaklarına el atıyorlar. Devleti ele geçiriyorlar. Halktan toplanan vergiler, vergi indirimi, gümrük indirimi, sanayii teşvik kredi diye bunlara veriliyor. Devlet işletmelerinin ürettikleri mallar bunlara ucuza peşkeş çekiliyor. Onun için devlet işletmeleri hep zarar ediyor.

Yani Koç'lar, Sabancı'lar, yerli-yabancı kumpanyalar yalnızca çalıştırdıkları işçiyi, sömürmüyorlar. Onlar tüm halkı, tüm ülkeyi sömürüyorlar.

İşte böylece, bizler için uzayan kuyruklar, bizler için pahalılaşan, ateşten gömlek olan hayat, bunlara kâr oluyor, kan oluyor. Bunlar, tüm halkın sırtında, tüm ülkenin sırtında kenedirler. Bu tam bir asalaklık, tam bir çürümüşlüktür. Yeni, sömürüsüz bir düzen için tam bir olgunluktur.

Ama sırtımızdaki bu asalak Koç'lar, Sabancı'lar, bu kanlı, bu çürümüş imparatorlukları çökmesin diye, işbirliği yaptıkları yabancı tekellerle birlikte Türkiye'yi NATO'lara soktular. Şimdi, halk et kuyruklarında, yağ kuyruklarında sürünürken, işsizlikten, sefaletten kırılırken, ilaçsızlıktan, yataksızlıktan, doktorsuzluktan hastane kapılarında ölürken, Türkiye bütçesinin % 25'i NATO için harcanıyor, silahlanma için harcanıyor. Ulusal gelirdeki yıllık artış sıfır. Ama Türkiye'nin NATO için yaptığı harcama her yıl % 33 artıyor.

Sırtımızdaki bu keneler, bu Koç'lar, bu Sabancı'lar, bu çürümüş imparatorluklarını ayakta tutmak için, emekli generalleri, Tağmaç'ları, Türün'leri, Elverdi'leri şirketlerinin yönetim kurullarına alıyorlar. Ordu Yardımlaşma Kurumu'nu kendilerine ortak yapıyorlar. Öteyandan da faşist MHP'yi gestapo ajanı, CIA ajanı Türkeş'leri halkın üzerine sürüyorlar. Fidan gibi gençler, anasının karnındaki, beşikteki bebeler boğazlanıyor. Kan gövdeyi götürüyor.

İşçiler, köylüler, tüm emekçiler, tüm halk çalışıyor, alınteri, göznuru döküyor. Sonra kendi emekleri karşılarına et kuyruğu, yağ kuyruğu, pahalılık, işsizlik, sefalet olarak çıkıyor. Kendi emekleri karşılarına süngü, cop, kan, kurşun, ölüm olarak çıkıyor.

MESS patronlarına karşı toplusözleşme savaşına hazırlanan metalurji işçileri, grev çadırlarının önünde halay çeken işçiler, Söke'de toprak ağalarına karşı direnen tarım işçileri, demokratik bir toprak reformu için savaşan köylüler, **«İKD kapatılamaz»** diyen ilerici kadınlarımız, İzmir'de NATO karargahı önünde **«NATO'ya Hayır»** diye haykıranlar, yurdun dört bir yanında sokaklarda, alanlarda **«Faşist MHP Kapatılsın, Türkeş tutuklansın»** diye haykıranlar, **«sıkıyönetim kalksın»** diyenler hep aynı davanın kavgasını veriyorlar. Kendi emeklerine sahip çıkma kavgası, iş, ekmek, özgürlük kavgası veriyorlar.

Koç'ların, Sabancı'ların, MESS patronlarının bu asalaklıklarına, bu kokuşmuşluğa karşı, sömürüsüz, bağımsız, demokratik bir Türkiye kavgasını veriyorlar.

Tavı gelen demire vuruyorlar. Yarını bugünden kuruyorlar.

FORUM

Ülkemizde her yıl maden ocakları yüzlerce emekçinin, yüzlerce güneşi yer altından yer üstüne çıkarmaya çalışan emekçinin gömütü olmaktadır. İşverenler, ısındıkları sıcacık odalarında adını bilmedikleri, bilmek istemedikleri emekçilerin güneşinden ısınmakta, onların ürettikleriyle yaşamlarını sürdürmektedirler

Bizler, tüm emekçiler, üretme gücümüzü ve emeğimizi satarak kendimizin ve çocuklarımızın yaşamını sürdürüyorsak, Onu gereğince korumalı ve savunmalıyız. İşverenler, konuyu geçiştirici ve yapay bir şekilde ele alıyorsa, biz bunun üzerine örgütlü olarak gitmeli, gerçek ve kalıcı çözümler getirmeliyiz

İş güvenliği ve işçi sağlığı

Asım ÖZTÜRK

PETKİM-İŞ İZMİR ŞUBESİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Yasaların, her iş yerinde gerekli iş güvenliği alınmalı ve denetimler yapılmalı demesine karşın, günümüz toplumunda bunların gereğince uygulanmadığını gözlemliyoruz.

Tüm iş yerlerinde uyarıcı levhalar, göstermelik ve anlamı olmayan yazılardır. Bu nedenle, üslendikleri işlevlerini sürdüremezler. Uyarıcı yazıların iş güvenliği konusunda yaptırımıcı gücünü ortaya koyacak olan diğer etkenler tüm işverenlerce yerine getirilmez. Bu nedenledir ki, her yıl iş kazalarında onlar, yüzler ve binlerce emekçi üretim gücünü ve canını yitirir. Toplu sözleşmeli işyerleri olsun veya toplu sözleşmesiz işyerleri olsun, bunun üzerinde gereğince durmazlar. İşçilerin bir çoğu, iş güvenliğinin önemini kavramadıkları için buna gereğince inanmazlar. İşverenlerce amaçlı olarak önem verilmeyişinin nedenlerini şöylece belirleyebiliriz:

İşverence, sayıları çok olan işçiler seçilerek işe alınmakta ve daha arkalarında binlercesi bulunmaktadır. Onlar için uyarıcı ve öğretici eğitimler yaptırıp gereksiz yere para harcamak ve çalışma saatlerin onları alıp eğitmek işlerine gelmemektedir. Bu nedenle, kamu kuruluşlarında olsun, özel kuruluşlarda olsun işçinin sağlığı ve güvenliği makinaların değerlerinin de altında tutulmaktadır. Eğitimden geçirilmeyen işçiler, aslında yaşam güvenceleri olan üretebilme güçlerini yitirdikleri zaman eskisi gibi yeterince para alamayacaklarını ya da emeklerinin değerinin düşeceğini bilmemektedirler. Bugün bilinçlenen ve kendisinin ne olduğunu, sınıfını bilenler, işveren eğitmemiş olsa bile iş güvenliği konusunda dışarından edindiği ve okuduğu kitaplarla eğitim düzeğine ulaşmaktadır. Şu anda, yıllara ve aylara dayalı rakamlar vererek ileriye sürdüğüm düşüncelerin doğru olduğunu kanıtlamaya çalışmayacağım. Söylediğim ve yazdığım konu, bugün kendi toplumumuzun acı gerçeğidir. Kendi yapısı içinde sömürücü düzen, işsizliği sürekli gündemde tutarak, sağlığını ve üretme gücünü yitiren işçilerin yerini dolduracak yeni işçileri işe almakta ve diğerlerini sokağa atmaktadır. Genellikle işçi sınıfı tarihinden biliriz ki; kapitalizm gelişirken, geri kalmış ulusların üreticilerinin ve emekçilerinin milyonlarcası kendi doğdukları topraklardan koparılarak iş güvencesinden yoksun yok edilmişlerdir. Bugün bile, batıda, çalışan işçilerimiz en kötü koşullarda ve en zor işleri yapmaktadırlar.

Günümüz Türkiyesinde iş güvenliğinin, belirli uyarıcı levhalardan ileri gitmediği görülmekte; bu nedenle sayrılar evi, bu tür iş kazaları sonucu üretme gücünü yitiren işçilerle dolup taşmaktadır. İşyerlerinde Bakanlık denetçilerinin gözünü boyamaktan öteye gitmeyen uyarıcı levhalar, kendi toplumunu kurma aşamasında olan işçi sınıfının gözünden hiç bir zaman gerçekleri kaçıramamaktadır. Uyanan ve bilinçlenen işçiler, kendi güvenliklerini kuşkuya düşürecek işyerlerinde çalışmayıp direnmektedirler. Gerekli güvenlik sağlanıncaya değin, o iş alanına girmemektedirler.

Türkiyemizde iş kazaları maden işkolunda, yapı işkolunda ve kimya işkollarında belirginleşmektedir. Her yıl maden ocakları yüzlerce emekçinin, yüzlerce güneşi yer altından yer yüzüne çıkarmağa çalışan emekçinin gömütü olmaktadır. İşverenler, ısındıkları sıcacık odalarında adını bilmedikleri, bilmek istemedikleri emekçilerin güneşinden ısınmakta, onların ürettikleriyle yaşamlarını sürdürmektedirler. Yaşama damgasını, yaşama soluğunu, saçını, gözünü, parmağını, kolunu adayan bunca insanın gün gelip uyanacağından haberi olmayanlar bilmelidir ki: yaşamı yaratanlar artık kendileri yaşayacaklardır.

Yasalara göre belirli yaşın altında çalıştırılmaması gereken çocuklar, onların geleceğini ve sağlığını etkileyecek yerlerde çalıştırılmaktadır. Günümüz Türkiyesinde yasaların zorlamasına, sigortasız işçi ve çırak çalıştırılmayacak denilmesine karşın, işyerleri aldatılan, sigortalı yaptırılmayan küçük büyük emekçilerle dolup taşmaktadır. Bir iş kazası geçirmeye görsün, hemen işine son verilmekte ya da kaçak hekimlere baktırılmaktadır. Çırak çocukların yeni temiz emeklerine, daha yaşamın başındayken kanı namussuzluğu ve insanlık dışı davranışı bulaştıranlar, emeğin en büyük sömürücüleridir. Onların sigortasını kesip belirli defter oyunlarıyla sigorta kaydı yaptırmayanlar, sizleri gün gelecek o emekçi çıraklar denetleyeceklerdir.

Sigortalarını bile yaptırmayanlar, çocukların iş güvenliği konusunda gerekli eğitimlerini yaptırırlar mı hiç? Uçarı ve yaşamın gerçeklerini tanımayan zeytin karası ve üzüm yeşili gözlerinde bir anda bağırtının acısı yüreğine oturtururken, elini tornaya, elini makinalara kaptırıverir. Acı ile yaşamın öğretisi birleştirilirken, daha yolun başında üretim gücünde de eksilmeler kendiliğinden ortaya çıkar. Her işe alınan işçinin bir ve altı ay dolayında yapacağı işi öğrenmesi ve kavraması için eğitimden geçirilmesi gerekir. Bu süre içinde işçiler, en düşük ücretle değil normal ücretlerle çalıştırılmalıdır. Salt düşündüğü kâr ve para olan işverenler, daha ilk gününden işe sokarlar, onun deneyim ve bilgi edinmesini beklemezler. Bu nedenle, işçinin iş kazası geçirme ortamı daha ilk gününden hazırlanır. Bunun dışında, işçilerin uzun süreli çalışmaları yorgun düşmelerine, uykusuz kalmalarına neden olur. Uykusuzluğun ve yorgunluğun, dikkat etme özelliğini ortadan kaldırdığı bilimsel olarak saptanmıştır. İşçinin yarınını düşünmeden fazla çalışmalara bırakmalar, işverene az sürede büyük kâr sağlar, işçinin ise iş güvenliğini ve sağlığını yitirir.

İş güvenliği konusundaki önlemler, baskı ve sıkı denetim koyan kurallar gibi değil, öğretici ve bilinçlendirici bir şekilde alınmalıdır. İş güvenliği konusunda şu aracı şöyle kullanacaksın, şurada başlık giyeceksin, şurada güvenlik kemeri takacaksın, şurada gaz maskesi takacaksın demek yeterli olmuyor. Kullanılan araçların ve aygıtların yeterince güvenli olmaları gerekiyor. Yüzde yüz kaza doğuracak aygıtlar kullanılmamalı, yeterince onarıldıktan ve güvenlik önlemleri alındıktan sonra kullanılmalıdır. Çalışma düzeni gelişi güzelliğe bırakılmamalıdır. Çalışma ortamı ve araçlar sürekli denetlenmelidir. Araçları kullanan işçilere gerekli eğitim ve bilgi verilmelidir.

Toplumumuzda, düzenin gereği Doğu ve Güney Anadolu'dan (kırsal kesimden) gelen emekçiler, yapı işkollarında çalışmaktadırlar. Herhangi bir işte deneyimleri ve ustalıkları olmadığı için, ister istemez önlerine gelen işlerde çalışmaktadırlar. Kısa sürede, yaşanması zor koşullarda gereğince para biriktirip geldikleri yerlere dönmek istemektedirler. Bu nedenle güvenliğinin olup olmadığına bakmaksızın, her işe girip çalışmaktadırlar. Bu koşullarda, aynı zamanda taşaronların ve kalfaların (müteahhit) ortaklarının tezgâhına düşmektedirler. Genelde gündelikleri düşük olmasına karşın, kendilerine göre iyi olan bu ücretlerle işe girip hemen çalışmaya başlamaktadırlar. Bu işkolunda deneyimleri olmadığı, gereğince iş güvenliği öğretilmediği için, birkaç gün sonra beş-altı katlı yapılardan düşüp büyük yaralar alarak sakatlanmaktalar ya da yaşamlarını yitirmektedirler. Uzun süre aynı işte ve aynı işverende çalışmayan bu işçilerin, sigortaları yaptırılmadığından hiçbir güvenceleri bulunmamaktadır.

Yukarıda önemine değişik açılardan değindiğim iş güvenliği ve işçi sağlığı, bu çizgilerle son bulmamaktadır. Değişik örneklerle iş güvenliğinin anlamı ortaya çıkmaktadır. Bizler, tüm emekçiler, üretme gücümüzü ve emeğimizi satarak kendimizin ve çocuklarımızın yaşamını sürdürüyorsak, onu gereğince korumalı ve savunmalıyız. İşverenler, konuyu geçiştirici ve yapay bir şekile ele alıyorsa, biz bunun üzerine örgütlü olarak gitmeli, gerçek ve kalıcı çözümler getirmeliyiz.

yorum

OYA BAYDAR

Ankara'nın taşına bak

DEMOKRASİ güçleri Ankara'ya yürüyor. Bu yazı gazetede çıktığında Ankara'ya varmış olacaklar. Eylemleri, faşizme karşı savaş haftasının sonunu vurguluyor. Ama bu son, bir başlangıçtır aslında. Ve Ankara'ya yürümenin simgesel bir anlamı bir değeri vardır. Bir çeşit uyarıdır Ankara'ya yürümek. Hükümete, Meclis'e, ülkeyi yönetiyoruz diyenlere, yasama, yürütme, yargı erklerine bir uyarı...

ONBEŞ günden bu yana, Çerkeş'den Adıyaman'a, Bandırma'dan Edirne'ye, Van'dan Eskişehir'e, Kocaeli'den İzmir'e, Antakya'dan Trabzon'a kadar, Türkiye'nin dört bir bucağında, en akla gelmedik köşelerinde faşizm protesto ediliyor; faşizmin çirkin yüzü sergileniyor; faşizm tehlikesi duyuruluyor ve «MHP kapatılsın, can güvenliği sağlansın istemi» yükseliyor. Bu amaca yönelik bir sıra eylem, 18 Ağustosta, 25-26 Ağustos'da mitinglerle noktalandı ve önceki gün, dört koldan yola çıkanlar Ankara'ya doğru akmaya başladılar. Bu akış, bir delegasyonun Meclis'e gitmesiyle sona erecek.

TÜM bu onbeş gün boyunca, «basından başlayarak çeşitli düzeylerdeki yetkililere kadar uzanan bir zincir boyunca gözlenen neydi?» diye sorulacak olursa, «suskunluk, görmezlikten gelmek, yok saymaya çalışmak» cevabı verilebilir. Ne var ki, onların görmemek ve göstermemek istediklerini halk görüyor. Fabrikalardan boşalan işçiler, pazar yerlerinde ucuz yiyecek almaya çalışan emekçi kadınları, yaşlı emekliler, genç öğrenciler, kısaca emekçi halkımız görüyor, duyuyor, anlıyor. Yeterince mi? Hayır. Ama her eylem gibi faşizmle savaşım da dalga dalga kabarır. Yarın daha geniş yığınlar, öbür gün daha da geniş yığınlar sahip çıkacaklar demokrasi güçlerinin belgilerine ve savaşımına. Yarın daha çok emekçi toplanacak meydanlarda, yürüyüş kollarında. Bugünün onbinleri yarın yüzbin, öbür gün milyon olacak. Çünkü faşizm milyonların, tüm halkın düşmanıdır.

İPLERİ, burjuvazinin, sömürücülerin, bu bozuk düzenin korunmasında çıkarları olanların ellerinde bulunanların tümünün, faşizme karşı eylemler konusundaki suskunluklarının, sözde aldırmazlıklarının nedeni budur işte. Onların eylemlerinin geniş ölçüde duyurulmasına uyguladıkları bilinçli sansür, en geniş yığınların savaşıma atılmaları korkusundan kaynaklanmaktadır. Çünkü faşizm yığınların gücüyle yenilir, çünkü faşizme karşı savaşım bir yığın savaşımıdır. MHP'yi şu veya bu biçimde yasal bir cila altında tutmak isteyenler, faşizmi zulada bulundurmaktan «komünizmi engeller» hesaplarıyla yarar umanlar, faşizme karşı savaşın en geniş emekçi kesimlerin aktif savaşımı olmasından ve böylece başarıya ulaşmasından korktukları için, savaşımı en geniş yığınlara duyurabilecek her aracı, her yöntemi, her eylemi ellerindeki tüm olanakları kullanarak engellemeye çalışırlar. Bu kimi zaman tekellerin doğrudan veya dolaylı denetimindeki basın yayın araçlarının suskunluğu ile, kimi zaman ise en kanlı baskılarla yapılmaya çalışılır. Bugün ülkemizde uygulanan yöntem de baskılar yanında bu suskunluk yöntemidir.

DEMOKRASİ güçleri Ankara kapılarında. Suskunluk duvarları ne kadar dayanabilir daha? Daha ne kadar koruyabilirler türlü kirli hesaplarla faşizmin somutlanması olan örgütlenmeleri? Daha ne kadar kol kanat gerebilirler cinayet şebekelerine? Çok uzun bir süre değil inanın. Ve yarın, hesaplaşma günü geldiğinde, suskun kalanlardan olduğu kadar, meydanlarda, yürüyüş kollarında bulunması gerektiği halde, şu veya bu grupsal çıkar peşinde yan çizenlerden, faşizme karşı eylem birliğini sağlamayanlardan da hesap sorulur.

DEMOKRASİ güçleri Ankara kapılarında... Ankara'da bir taş suskunluğu ve soğukluğu içinde, faşizme kol kanat gerenlere bak. Bak da iyi tanı bunları halkım.

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1) Kapitalist. 2) Sovyet teknik ve ekonomik yardımıyla büyük bir rafineri kurulmuş olan Ege bölgesindeki ilçemiz. Antik çağ Yunan felsefesinde ilk veri olduğu savunulan fikir. 3) Bir harfin okunuşu. İbadethane. 4) Ecevit hükümetinin teslim olduğu, emperyalizmin hizmet ve güdümündeki uluslararası örgüt. Atlas Okyanusunda Antil adalarını oluşturan üç ada kümesinden biri. 5) Bir güzel sanatlar terimi. Tersi, patlama sesi. 6) Genişlik. İpekten sarımtırak dallarla işlenmiş bir tür kumaş. 7) Kaldırmak, gidermek. Tersi, ünlü bir içki. 8) Bir ünlem. Tersi, kilolitre. 9) Çarçabuk yapılıveren. 10) Boğucu kokulu bir gaz. Anma, söyleme (eski dil).

YUKARDAN AŞAĞI: 1) Tahliye etmek. 2) Spor karşılamalarında rakibi safdışı bırakmak. 3) Tersi, iridyumun simgesi. Bir İngiliz uzunluk ölçüsünün kısa yazılışı. İtalya'da faşistlerin bir örgütlenme biçiminden dilimize de geçmiş sözcük. 4) Satrançta yenilgi. Radyum'un simgesi. Kavga. 5) Dede. 6) Yanında kimse veya hiç bir şey bulunmayan. 7) Günlük dilde: hayır. Nikel'in simgesi. Tersi, mağara. 8) Felsefede dural karşıtı, hep devimde olma hali. 9) Ünlü bir hafif müzik sanatçısı. Bir tat. 10 Kapitalizmin ilk dönemlerinde görülen olgu. Olumsuzluk takısı.

DÜNKÜ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ:

SOLDAN SAĞA: 1) Arafat - Ard. 2) Netameli. 3) THA - Avadan. 4) Ramazan - Ti. 5) Ova - Ot - Nam. 6) Pek - Nü - Ela. 7) Ot - olraŞ. 8) Aya - Zerk. 9) Oskar - Mi. 10) Gram - Saim.

YUKARDAN AŞAĞI: 1) Antropolog. 2) Rehavet - Sr. 3) Atamak - Aka. 4) Fa - oyaM. 5) Amazonlar. 6) Tevatür. 7) Lan - Azma. 8) AİD - Neşeli. 9) ataL. 10) Danimarka.

Okurlardan Politika'ya

Tabansız DİSK yöneticilerine sesleniyorum

Demokrasinin tehlikede olduğu, faşizmin tezgahlanmak istendiği, fakat aynı zamanda anti-faşist, anti-emperyalist savaşımın da ülkemizde yaygınlaştığı bu günlerde susan tabansız DİSK yöneticilerine sesleniyorum.

İşçi sınıfının biricik devrimci örgütü, burjuvazinin korkulu rüyası, 15-16 Haziranları, DGM direnişini, 20 Mart faşizme ihtar eylemini hayata geçiren, 1 MAYIS yasak zincirini kıran DİSK'in bugünkü tabansız yöneticileri, uyuyor musunuz. Kendi sendikalarınızdaki işçiler bile sizi yöneticilikten kovdular. 7'nizden 5'i tabansız kaldı, istifa etmek için daha ne bekliyorsunuz?

Tabanın sesine kulak vereceğinize, sınıf ve kitle sendikalarına saldırıyorsunuz. Saldırdığınız, ihraç etmek istediğiniz, çamur attığınız işçilerin, sendikaların öncülüğünde anti-faşist, anti-emperyalist, savaşım yükseliyor. Siz; birlik adına bölücülük yaparken, Sermaye çevreleriyle anlaşırken, zamların altına imza atarken, bütün gücünüzle DİSK'i, yani işçi sınıfını eylemsizliğin batağına atmak isterken, dönün ardınıza bir bakın. Taban size güvenmiyor, sizi dinlemiyor. Çıkıp alanlara bakın, DİSK'ten ihraç etmek istediğiniz sınıf ve kitle sendikalarını işçi sınıfından koparabilmiş misiniz? İşçiler, emekçiler, «tabansızlar istifa» diye haykırıyor. Bu sesler kulağınıza kadar geliyor.

Yıllardır işçi sınıfının ve tüm demokrasi güçlerinin savaşımı sonucu kazanılan hakları korumak, yeni yeni kazanımlar elde etmek, anti-faşist, anti-emperyalist savaşımda, demokrasinin korunmasında güç ve eylem birliğini hayata geçirmek için savaşım verenlere bakın, kimler alanlarda kitlelerle birlikte. Bölücülükle suçladığınız işçiler, sendikalar anti-faşist, anti-emperyalist savaşım ki eylem birliğinin başını çekiyor. Halkımızın istemlerini dile getiriyor. Tüm ilerici - devrimci - demokrat güçlerle eylem birliğini hayata geçirmek için hergün fabrikalarda, tarlalarda, halkımızın arasında alanlarda savaşım veriyor.

Kısacası; faşizme, faşizmin örgütlü güçlerine ve bu örgütlerin ağababaları yerli ve yabancı tekellere ve tüm emperyalist güçlere karşı en aktif savaşımı; siz tabansızların bölücülükle suçladığı işçiler, sendikalar öncülüğündeki demokrasi güçleri veriyor. Tüm Ulusal Demokratik Güçlerin cephe ve eylem birliğini hayata geçirmek için durmaksızın savaşım veriyor.

İşçi sınıfını, halkımızı, ilerici - devrimci - demokratları ve tüm demokrasiden yana güçleri ne kadar oyalıyacağınızı sanıyorsunuz? İşçi sınıfının biricik örtüğü DİSK'i savaş alanlarından uzak tutabileceğinizi mi sanıyorsunuz? İşçi sınıfı ve halkımız oynadığınız oyunları biliyor. Yakında işçi sınıfının tokatını yiyecek, DİSK'in yönetiminden yaptıklarınızın hesabını verdikten sonra tarihin çöplüğüne atılacaksınız. Tarih sizden işçi sınıfına, kendi sınıfına ihanet etmiş hainler olarak söz edecek. İşçi sınıfını değil, kendinizi satılığa çıkardığınızı görmüyor musunuz. İşçi sınıfı; üzerinde oynanan oyunları bir bir açığa çıkaracak güçtedir. Bunu göremeyenler; işçi sınıfına güvenmeyenlerle, sizin gibi tabansızlardır. Hiçbir güç, işçi sınıfını anti-faşist, anti-emperyalist savaşımdaki öncülüğünden vazgeçiremez, engelleyemez.

Yaşasın işçilerin, işçi sınıfının öncülüğündeki anti-faşist, anti-emperyalist savaşımda tüm ULUSAL DEMOKRATİK GÜÇLERİN cephe ve eylem birliği. Tabansızlar istifa.

İBRAHİM BAYTAK

BÖLÜCÜLÜK DEDİKLERİ

Ben, bir anayım, bağrı yanık, uzak illerden gelmiş, acılarla dolu. Başımızdan geçen bir olayı anlatacağım. Bir ay kadar önce Adıyaman'dan İskenderun'a geldik, kocam seyyar satıcılık yapar. Bir küçük oğlumuz var, okula yazdıralım dedik.

Kapıya gittiğimizde bize ilk sorulan «Kürt müsünüz» oldu. Biz de «evet» dedik. Kayıt parası olarak binbeşyüz lira istediler. Biz, verecek paramız yok, fakiriz dedikse de olmadı.

«Para yoksa okutmayın, hayvan baksın, hem nasıl olsa hayvan» diyince, kendimi tutamayıp bir tane vurdum. Sonra karakola gittik, polisler beni değil, onu haklı buluyordu ve bizlere «itoğlu it Kürtler, oralar bitmedi buraları bölmeye geldiniz, burası Türkiye ulan, şimdi elimden gelse bu Kürt piçini doğrardım» gibisinden aşağılayıcı hareketlerde bulundular.

Şimdi bu olayı sizlerle kamuoyuna duyuruyorum. Bölücülük yaygarası neymiş anlayamadım.

Gün gelir biz de okuturuz oğullarımızı, özgür olarak, para ödemeden ve bölücülük yapmadan.

HATİH SILAOĞLU İSKENDERUN

Not: Okumamız yazmamız yok, bu mektubu komşu oğluna yazdırdım, o da Politika okuyor.

SBKP-Portekiz KP görüşmeleri yapıldı

Dış Haberler Servisi — Moskova'da bulunan Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Alvaro Cunhal ile SBKP Merkez Komitesi Politik Büro üyesi Mihail Suslov arasında bir görüşme yapıldı. Görüşmede, iki tarafı ilgilendiren çeşitli sorunların yanı sıra en önemli uluslararası sorunların da ele alındığı bildirildi. Mihail Suslov, Portekiz Komünist Partisi'nin Nisan Devrimi'nin kazanımlarını korumak için verdiği savaşımın nasıl bir ortam içinde geçtiğinin farkında olduğunu belirtti. Görüşmeden sonra yapılan açıklamada, tarafların, dünyanın en acil sorununun savaş ve barış sorunu olduğu üzerinde tam bir görüş birliği içinde oldukları ve politik yumuşamanın askeri yumuşama ile tamamlanması için vargüçleriyle savaşım vermeye devam edecekleri bildirildi.

Nötron Bombası'na karşı uluslararası yürüyüş başladı

Dış Haberler Servisi — Amerika ve NATO'nun Batı Avrupa ülkelerine nötron bombası yerleştirme planlarını protesto etmek amacıyla, 200 barışsever, Hollanda'dan başlayarak, iki ay sürecek olan uluslararası barış yürüyüşünü başlattılar. Amsterdam kentinden başlayan ve bisikletlerle yapılacak olan yürüyüş sırasında 20 Avrupa ülkesi geçilecek, daha sonra Amerika Birleşik Devletleri'ne gidilerek New York'ta yürüyüşe son verilecek. Yürüyüşçüler New York'da, BM Genel Sekreteri Kurt Waldheim'a, nötron bombasını protesto eden ve yasaklanmasını isteyen bir dilekçe verecekler.

İŞ ORTAKLARIMIZ:
130 ÜLKEDE 1000 FİRMA

İhracatımız :
Rusca, SSCB halklarının dilinde ve yabancı dillerde kitaplar, albümler, gazeteler ve dergiler
Plaklar, albümler ve teyp bantları, ünlü sovyet müzisyenlerinin seslendirdikleri en güzel eserler ve en güzel müzik
Rus ve Sovyet ressamlarından röprodüksiyonlar
Sovyet ressam ve heykeltraşlarının eserleri
Pul ve harita kolleksiyonları
Cam üzerine yapılmış resimler ve slaytlar

İthalatımız :
Kitaplar ve albümler
Gazeteler ve dergiler
Plaklar
Pullar

Yabancı kitap satıcılarının talebi üzerine ücretsiz katalog ve broşür yollanır. Acentalarımızda mallarımızın tam listesi bol miktarda mevcuttur.

Etraflı bilgi edinmek için müracaat :
V/O MEZHDUNARODNAYA KNIGA
32/34, Smolenskaya-Sennaya
Moscow 121200, USSR
Tel. : 244-10-22
Telex : 7160

1926

Mezhdunarodnaya Kniga

(Basın: 33356) - 1972

AVTOEXPORT

GÜÇLÜ MOTOR VE YÜKSEK RANDIMAN
BelAZ-548A TAŞ OCAĞI DAMPERLİ KAMYONLARININ BAŞLICA ÖZELLİKLERİDİR

Damper Gövde hacmi — 21.0 m^3
Motör — 4 Zamanlı, V-12 Silindirli
Vites kutusu — Hidrolik tork konverterli 3 vites

MANEVRA KABİLİYETİ BelAZ-548A DAMPERLİ KAMYONLARI 40 TONA KADAR YÜK TAŞIYABİLİR.

ÇELİKTEN YAPILMIŞ KEPÇE MÜTEHARRİK AMBAR TİP YÜK KASASI EGZOST ISITMALIDIR.
BelAZ-548A Damperli kamyonları

İzmir Enternasyonal Fuarında
Sovyet Dış Ticaret İşletmesi
V/O AVTOEXPORT
tarafından teşhir edilmektedir.

Ayrıca geleceğin çeşitli maksatlarda kullanılacak taşıtları ve IZh-"Planeta-Sport" Motosikletleri de sergilenmektedir.

V/O AVTOEXPORT Standına hoşgeldiniz !

1928

(Basın: 33358) - 1970

Arafat, New York'a davet edildi

İsrail Güney Lübnan'a saldırmaya devam ediyor

● İSRAİL'İN FİLİSTİN POLİTİKASINI GÖZDEN GEÇİRMESİ İSTENDİ

Dış Haberler Servisi - Birleşmiş Milletler'in ateşkes kararına karşın İsrail'in Güney Lübnan'a saldırıları yoğun bir biçimde sürüyor.

Bu arada ABD Temsilciler Meclisi üyesi Paul Findley, FKÖ Yürütme Komitesi Başkanı Yasser Arafat'ın Havana doruğu sonrasında New York'a çağrıldığını açıkladı. Cumhuriyetçi Parti milletvekili Findley'in daha önce Ortadoğu'da Arafat ile iki kez görüştüğü bildiriliyor. Findley, Arafat ile Carter arasında bir köprü kurmaya çabaladığını da öne sürdü.

Bu arada Şam'da bulunan Federal Almanya Dışişleri Bakanı Genscher, ülkesinin Filistin devletini tanımaya hazır olduğunu, ancak bu devletin bağımsız olması gerektiğini kaydetti. Suriye Dışişleri Bakanı Abdülhalim Haddam ise, Federal Almanya'nın Ortadoğu'da yapıcı bir politika izlemesi ve Camp David anlaşmaları sonrası ortaya çıkan duruma son verilmesinde Avrupa'nın etkin bir rol oynaması gerektiğini kaydetti.

Öte yandan İsrail kabinesine Birleşmiş Milletlerdeki gelişmeler konusunda bilgi veren İsrail Dışişleri Bakanı Dayan Filistin konusunda İsrail'in tutumunu gözden geçirmesinin zorunlu olduğunu öne sürdü. İsrail'in iyimser olmaması gerektiğini kaydeden Dayan, özellikle ABD ile koordinasyon açısından yeni ve başarılı adımların atılması üzerinde durdu.

.DORUK

Küba'nın Bağlantısızlara sunacağı karar tasarısı ABD'yi telaşlandırdı

Dış Haberler Servisi — Küba'nın başkenti Havana'da açılacak olan Bağlantısızlar 6. doruğuna sunulmak üzere Küba'nın hazırladığı karar tasarısı Amerika'yı telaşlandırdı. Küba'nın karar tasarısı, Ortadoğu'daki gerginliğin, Kamboçya'nın karşılaştığı kıtlığın, Afrika'nın güneyindeki ırkçı rejimlerin yaşamaya devam etmesinin Nikaragua'da onbinlerce kişinin ölmesinin sorumlusunun ABD olduğunu belirtiyor. ABD'nin Güney Kore'den askeri birliklerini çekmesini istiyor ve Sovyet - ABD yumuşamasının engellerle karşılaşmasından Amerika'nın sorumlu olduğunu belirtiyor. Amerika'nın, böyle bir karar tasarısının Bağlantısızlar doruğundan çıkmaması için, hareket içinde kendine «yandaş» bulmak amacıyla yoğun diplomatik çaba harcadığı bildiriliyor.

Öte yandan İspanya Dışişleri Bakanı, Bağlantısızlar doruğunda «konuk» statüsüyle hazır bulunmak üzere Havana'ya gitmek üzere Bağdat'tan ayrılan Irak Dışişleri Bakanı da, Irak'ın, Mısır'ın Bağlantısızlardan çıkarılmasından yana olduğunu açıkladı. Bu arada Enver Sedat'ın Tito'ya bir mesaj gönderdiği bildirildi, ancak mesajın içeriği açıklanmadı.

Afganistan Halkıyla Dayanışma Konferansı sona erdi

● Konferans'ta Türkiye'yi Barış Derneği Yürütme Kurulu üyesi, Boğazici Üniversitesi öğretim üyelerinden Dr. Bedir Aydemir temsil etti

Dış Haberler Servisi - Dünya Barış Konseyi'nin çağrısıyla Afganistan'ın başkenti Kabil'de düzenlenen ve 60 ülkeden temsilcinin katıldıkları «Afganistan Halkıyla Dayanışma Uluslararası Konferansı» sona erdi. Konferansta Türkiye'yi, Barış Derneği Merkez Yürütme Kurulu üyesi, Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Bedir Aydemir temsil etti.

Konferans sonunda oybirliği ile onaylanan sonuç bildirisinde, gerici ve emperyalist güçlerin Afganistan'ın içişlerine açık müdahaleleri kınandı, yeni bir yaşam kuran Afganistan halkının kendi yazgısını kendisinin belirlemesi hakkına saygı gösterilmesi istendi. Afganistan halkıyla dayanışmanın dile getirildiği sonuç bildirisinde, bölgede ve dünya barış, işbirliği ve güvenlik için dünya barış güçlerinin savaşımı hızlandırmaları istendi.

SWAPO Başkanı "Namibya planı"nı bir kez daha reddetti

Dış Haberler Servisi — Güney Batı Afrika (Nabimya) Halk Örgütü (SWAPO)'nun lideri Sam Njoma, beş Batılı ülkenin, Namibya sorununun çözümlenmesi için hazırladığı planın, sömürgecilerin kuklası olacak bir hükümet yaratmayı amaçladığını belirterek Namibya halkının bu planı reddettiğini söyledi. Uluslararası Namibya Günü nedeniyle Lusaka'da bir basın toplantısı düzenleyen Njoma, Namibya'nın, 100 bin kişilik bir Güney Afrika ordusunun işgali altında bulunmasına karşın, bağımsızlık savaşımının sürdüğünü söyledi ve yalnız geçen yıl, biri hava üssü olmak üzere ırkçıların beş tane büyük askeri üssünü imha ettiklerini belirtti.

TENG, MONDALE İLE KADEH KALDIRIRKEN ÇİNLİLER GÖSTERİ YAPTI

● ABD - Çin ilişkilerinin her alanda geliştirilmesi kararlaştırıldı

Dış Haberler Servisi ABD Başkan Yardımcısı Walter Mondale ile Çin Başbakan Yardımcısı Teng Hsiao-ping arasında yürütülen görüşmelerde, iki ülkenin her alanda işbirliğini geliştirmeleri kararlaştırıldı. Görüşmelerin sürdüğü, bu arada SALT-2, Kamboçya, Güneydoğu Asya'da durum gibi ortak hareket noktaları üzerinde duruldu.

Görüşmelerin birinci günü sonunda, Teng ile Mondale, ABD - Çin işbirliğini kutlamak üzere kadeh kaldırdılar. Aynı anda Pekin sokaklarında düzenlenen bir protesto gösterisinde, Çin'de insan haklarına saygı gösterilmesini istedi. Özgürlük duvarı önünde yapılan gösteriye katılanlar, geçen nisan ayında yönetimi protesto ettikleri için tutuklananların salıverilmelerini istediler.

ABD güvenlik görevlileri Kennedy Havaalanında Sovyet diplomatlara karşı provokasyon ve tehdide girişti

Dış Haberler Servisi — Amerika'da Kennedy Havaalanında Sovyetler'e ait bir uçağın cuma gününden beri rehin tutulması sürerken, ABD gizli servis görevlilerinin, havaalanında Sovyet diplomatlara karşı provakasyon ve tehditlere giriştikleri bildiriliyor. Sovyetler Birliği'nin, uçağın rehin tutulmasının uluslararası bir provakasyon ve uluslararası hukukun çiğnenmesi olduğunu belirterek iki kez protestoda bulunmasına karşın, uçağa hâlâ kalkış izni verilmediği ve Carter'ın gelişmeleri «çok yakından izlediği» haber veriliyor. Uçakta bulunan ve zorla Sovyetler'e götürülmeye çalışıldığı iddia edilen Bayan Vlasova, ABD görevlilerinin tutumunu ikinci kez protesto etti ve uçağa kalkış izni verilmesini istedi. Bayan Vlasova'nın annesi de Başkan Carter'a iki kez mesaj göndererek bu provakasyona son verilmesini belirtti. Bilindiği gibi Sovyet diplomatları, Amerikan gazetecilerin uçağa gelerek Bayan Vlasova ile görüşmelerini önermiş, ancak ABD Dışişleri Bakanlığı gazetecilerin uçağa binmelerini yasaklamıştı.

Etiyopya Marksçı-Leninci Parti hazırlıklarını tamamladı

Dış Haberler Servisi - Etiyopya'da devrimin yıldönümü olan 12 Eylül'de uzun bir süreden beri inşa çalışmaları yürütülen Marksçı-Leninci Parti'nin kuruluşunun kutlanacağı açıklandı. Devrimin 5. yıldönümünde açıklanacak olan partinin, tüm Etiyopya'da çekirdek örgütlerinin bulunduğu ve Etiyopya halkının öncü örgütü olarak savaşıma yön vereceği haber veriliyor.

Amerikalı Nazi Federal Almanya'dan çıkarıldı

Dış Haberler Servisi — Federal Almanya'da bir neonazi grubun yargılanması sırasında tanıklık yaparak faşist terörü desteklediğini söyleyen Amerikalı neonazi lideri Gray Lauck sınır dışı ediidi. Neonazi Michael Kuehnen liderliğinde 1977 yılında çeşitli terör eylemleri yürüten neonazi grubun yargılanmasına tanıklık etmek üzere gelen Lauck, grubun neonazi faaliyetlerini desteklediğini söyledi. Amerika'da NS-Kampfruf (Nasyonal Sosyalist Savaş Narası) adı altında Almanca bir neonazi dergi yayınlayan ve bunu Federal Almanya'da da dağıttıran Lauck bunun üzerine sınır dışı edildi ve tekrar Federal Almanya'ya girdiğinde tutuklanacağı bildirildi. Lauck, Federal Alman neonazilerini liderlik yapmadığını ama bunların bazılarının kendinden esinmekte olabileceğini söyledi.

DIŞ POLİTİKA

HÜSEYİN BAŞ

Afganistan Devrimini karalayan kim?

Afganistan'da Devrim yerleştikçe emperyalizmin körüklediği çok yönlü karşı - devrim eylemleri de aynı hızla yoğunlaşıyor.

İran'da Şah'ın kovulmasıyla bölgedeki güvenilir jandarmasından yoksun kalan ABD emperyalizmi, Afganistan'da Nur Taraki'nin işçiler, aydınlar, zanaatçılar ve köklü değişimlerden yana olan yurtseverlerden oluşan Demokratik Halkçı Partisi'nin çeşitli evrelerden sonra 27 Nisan 1978 de iktidara gelmesi, hele vakit kaybetmeksizin Sosyalist bir düzeninin gerçekleştirilmesine yönelik köklü değişimlere girişmesi karşısında paniğe kapılmış, yoğun kötüleme kampanyasından, silahlı dış müdahaleye uzanan tüm karşı devrim olanaklarını harekete geçirmiştir.

Tüm güçlüklere, emperyalist karşı devrimin tüm tuzaklarına karşın yürüyen Afgan Devriminin tekerine çomak sokmayı amaçlayan karşı devrimci eylemler, başarıya ulaşan ulusal kurtuluş savaşlarından sonra yeni kapitalizmin tuzağına düşmeden, kapitalist olmayan yoldan ekonomik bağımsızlıklarını da kazanma savaşı veren her ülkenin önüne dikilen klasik engellemelerden farklı değil.

Emperyalizm, karşı devrim eylemleri için, sözkonusu ülkelerde genellikle Devrim'den "zarar" gören büyük toprak sahipleri başta olmak üzere, çıkarcı ve sömürücü unsurların tümüyle, bunların kışkırtmalarına "kapılmaya" hazır okumasız yazmasız, yoksul insanları kullanmaktadır. Örneğin Afganistan'da Taraki rejiminin uyguladığı gerçek ve kapsamlı toprak reformuyla ellerindeki tüm toprakları bir daha geri gelmemecesine kaybeden büyük toprak sahipleri olayı özünden saptırarak "din elden gidiyor" yaygarasıyla hayatlarında ilk kez toprağa sahip kılınan kimi okumasız yazmasız, bilinçsiz köylüleri Devrime karşı kışkırtmayı bir ölçüde başarmışlardır. Okumasız yazmasız, hele bilinçsiz insanların "kandırılarak" bizzat kendi öz çıkarlarına karşı kışkırtılmaları, kuşkusuz, yeni değil. Sosyalizm nerede kurulmuşsa, çıkarları zedelenen sınıflar, orada, bu yöntemleri kullanmışlardır. Bu yöntemi hakim sınıflar ilk kez sosyalizmin büyük ustaları Marx-Engels'in "Komünist Manifesto"da sözünü ettikleri 1846 Krakova isyanı Polonya'nın kurtuluşu ile birlikte son derecede ileri bir toprak reformunu da gerçekleştirmeye yönelikti. Ne var ki, çıkarları zedelenen soylular, Avusturya hükümetinin de yardımıyla gerçek çıkarlarının nerede olduğunu kestiremeyen yoksul köylüleri kışkırtmayı başarmışlar ve onların yardımıyla isyanı bastırmışlardır.

Bugün, emperyalizm, Pakistan'dan sızan profesyonel kışkırtıcıların yardımıyla Afganistan Devrimi aynı yöntemlerle bastırmaya çalışmaktadır. Emperyalizmin olayı, Sosyalizmle kapitalizm, halkın gerçek kurtuluşuyla, yeni kapitalizm tuzağıyla yeniden iç ve dış sömürü sultası altına sokulması savaşımı, müsülmanla müslüman olmayan arasındaki savaş gibi göstermeye çabalamasının ardındaki temel neden budur. Oysa, bugün daha da belirli bir biçimde ortaya çıktığı gibi, Afganistan'da savaşım müslümanla müslüman olmayan arasında değil, büyük toprak sahipleri, —dışa bağlı ticaret kodamanları— emperyalizm ortaklığı ile yoksul ve geri bırakıtırılmış Afgan halkı arasındadır. Emperyalizmin tüm kitle iletişim araçlarını seferber ederek, haberleri çarpıtarak, yalan ve kasıtlı haberler düzenleyerek gözlerden saklamaya çalıştığı bu çıplak gerçektir.

Türkiye'de de, Afgan Devrimini karalamaya yönelik girişimler, özellikle son zamanlarda yoğunluk kazanmıştır. Sayın İlhan Selçuk'un da belirttiği gibi, Afgan Devrimini karalama girişimleri "boyalı basında" olanca hızıyla sürmektedir. Oysa bu girişimlerin salt "boyalı basına" özgü olmadığı gözlenmektedir. Örneğin "Afganistan'da Muhammed Taraki yönetiminin insan haklarını çiğnediği öne sürüldü", "Pekin'e göre Sovyetler Birliği Afganistan'a müdahaleye hazırlanıyor", "Afganistan'da 30 Sovyet vatandaşı öldürülmüş" türünden sayfaların en etkin yerlerine özenle yerleştirilmiş bütünüyle batı, Çin kaynaklı ve tek yanlı haberlere, ne yazık ki, Sayın Selçuk'un ilericiliği ve dürüstlüğüne içtenlikle inandığımız gazetesinde de, oldukça sık raslanmaktadır. Dahası bu haberler, politik analizlerindeki isabeti sürekli gözlediğimiz Sayın Selçuk'u da bu kez önemli ölçüde yanıltmışa benzemektedir. Örneğin Sayın Selçuk 22 Ağustos 1979 tarihli "Kerteriz" adlı yazısında Afganistan olayını "dinle layiklik" arasındaki çatışmaya indirgemiş, Nur Muhammed Taraki'yi de "yaptığı işleri yüzüne gözüne bulaştırmakla" suçlamıştır.

Hele aynı gazetede 16 Ağustos'ta Cengiz Çandar imzasıyla yayınlanan "Afganistan Dramı" başlıklı yazı, Afganistan Devriminin ABD, Pekin kliği doğrultusunda çarpıtılması ve özünden saptırılması yönünde girişilen karalama kampanyasının en açık ve belirgin örnekleri arasındadır. Amacımız, kuşkusuz, Bay Çandar'ın hangi sağlıksız ideolojilerden nüksettiğini bir çocuğun bile anlamakta güçlük çekmeyeceği "karalamaları" konusunda polemiğe girişmek değil. Ama "Afganistan'daki devrim halksız devrimdir", "Bir askeri darbe sonucu iktidar koltuğuna oturan Taraki dünyanın en geri ülkelerinden biri olan Afganistan'da, kararnamelerle, tepeden inme yöntemlerle devrim yapmaya kalkışmıştır", "Afganistan'daki iç savaşı, devrim, karşı - devrim çatışması olarak görmek yanlıştır", "Taraki'nin Marksistliği konusunda kuşkuya düşmek için yeterli nedenler vardır", "kırk yıllık bayraklarını, kızıl bayrakla değiştirmişlerdir" türündeki bağışlanmaz saptırmaları yanıtlamak yine de gerekli görülmektedir.

Afganistan Devriminin niteliklerini gelecek yazılarımızda açıklamaya çalışacağız.

Dünyaturu

● **ABD** Senato üyesi Kennedy, SALT'tan yana Amerikalılar kulübündeki konuşmasında Amerikan Senatosunun SALT-2 anlaşmasını onaylamasını ve stratejik silahların kısıtlanması üzerine yeni görüşmelerin bundan sonra hemen başlamasını istedi.

● **LÜBNAN** Devlet Başkanı Elias Sarkis'in, İsrail'in aralıksız süren saldırılarını görüşmesi amacıyla bir Arap doruğu toplanmasını önerdiği açıklandı.

● **FEDERAL** Almanya'da aralarında bir Türk çift ve 24 ABD'li askerin bulunduğu eroin kaçakçılığı yapan bir şebeke ortaya çıkarıldı.

Pinochet Somoza'yı Şili'ye davet etti

Nikaragua'nın devrik Devlet Başkanı diktatör Somoza, Şili faşist cuntası Başkanı Augusto Pinochet'nin kendisini Şili'yi ziyaret etmeye çağırdığını söyledi. Halen Paraguay'da bulunan Anastasio Somoza, Santiago'da yayınlanan «La Tercera» gazetesine önceki gün verdiği bir demeçte, bu davete, sağlık nedenleriyle bir süre gecikerek olumlu yanıt verdiğini belirtti.

● **AMERİKA** Birleşik Devletleri'nde görülen durgunluğun Avrupa'da ilk belirtileri İngiltere'de ortaya çıktı. Hazırlanan bir rapora göre İngiliz mallarına karşı iç ve dış talepte büyük ölçüde azalmalar gözlemleniyor.

● **NEWSWEEK** dergisi, İsrail'in Amerika'daki gizli haber toplama ve benzeri eylemlerinin Amerikan haber alma servislerini tedirgin etmeye başladığını yazdı. Dergiye göre, bazı «CIA» yetkilileri, bu gibi eylemleri, Amerika'nın güvenliği açısından son derece sakıncalı görüyorlar.

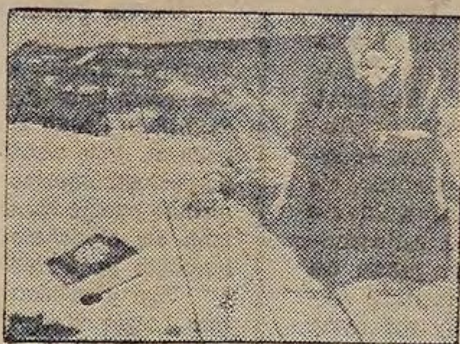

SANAT... EDEBİYAT... KÜLTÜR...

SOVYET SİNEMASI'NIN 60. YILDÖNÜMÜ

● ÇAPAYEV

● ANA

● POTEMKİN ZIRHLISI

● ASKERİN BABASI

● LENİN - 1918

● ASKERİN TÜRKÜSÜ

ÇAĞDAŞ SOVYET SİNEMASI VE SOSYALİST GERÇEKÇİLİK

● MEHMET GÖNENÇ

Sinemada sosyalist gerçekçiliğin oluşumu ve evrimi, Sovyet sinemasının arayışlarına, atılımlarına ve çok yönlü gelişmesine sıkı sıkıya bağlıdır. Sovyet sinemasının 60 yıllık tarihi bir bakıma sosyalist gerçekçiliğin de tarihidir. Ancak bu tarih, dünyanın ilk sosyalist ülkesindeki zorlu ve çetin sınıf savaşımlarından, bu savaşımların Sovyet insanı üzerindeki çarpıcı ve yönlendirici etkisinden ayrı düşünülemez. Bu tarihin ilk sayfasına 27 Ağustos 1919'da imzasını atan işçi sınıfının büyük ve yüce önderi Lenin, sinema endüstrisini devletleştirerek o günün Sovyetler Rusya'sı işçi ve emekçilerine burjuvazinin kültür sömürüsünü yoketmede yararlanabileceği en güçlü silahı armağan ediyordu. Sovyet halkı bu armağanı, bu görkemli silahını, en etkili bir biçimde kullanmasını bildi. Bu silah bir Eisenstein'da, bir Pudovkin'de bir Dovjenko'da devrim, insan ve doğa diyalektiğinin şiirine dönüştü. Bu silah ve bir Vertov'da diyalektik gözlemciliğin anıtını yükseltti. Bu silah, sinemada sosyalist gerçekçiliğin sarsılmaz temellerini oluşturdu.

Günümüzde, sosyalist gerçekçi sinemanın aşamalarını, diyalektik arayışlarını belirlemenin yolu, yine Sovyet sinemasının irdelenmesinden geçiyor. Çünkü sinema, güçlü endüstri ve ekonomiye dayalı bir olgudur. Sovyetler Birliği, her alanda endüstride ve ekonomide kapitalist dünya ile boy ölçüşebilen ve dünyayı giderek aşan en güçlü sosyalist devlettir. Sovyet insanının devrimci tarihi, savaşımları, evrensel kültüre katkısı, tüm dünya işçilerine, emekçilerine, ulusal kurtuluş savaşçılarına paha biçilmez bir örnek ve deneyim kaynağı olmuştur. Onun için, bu görkemli kaynağı sinemasını irdelemek, çağımız sinemacılarının tarihsel bir görevidir.

Günümüz Sovyet halkı, ileri sosyalist düzenin evrim süreci içinde, komünist aşamaya geçmeye hazırlanmaktadır. Bu hazırlığın Sovyet insanına yüklediği sorumluluklar ve bu sorumluluklara bağlı olarak o insanın savaşımları, deneyimleri, çelişkileri, çağdaş Sovyet sinemasının tematiğinin ana öğesini oluşturur. Artık tek tek her Sovyet insanı, sosyalizmin coşkulu kuruluşunu, başarılarını, sevincini özümlemiş birey olarak bilimsel komünizmi gerçekleştirmenin o yüce ülküsünü taşıyan birer kahramandır. Artık Sovyet insanı, sömürüyü yoketmeyi değil, sömürüsüz, sınıfsız bir toplumun en ileri aşamasının nasıl gerçekleşebileceğini tartışmak, irdelemek ve çözümlemek zorundadır. Böylece günümüzde Sovyet sinemasının ve sosyalist gerçekçiliğin en belirgin niteliği «çözümleyicilik» olmuştur. Örneğin, Yuli Rayzman, «Çağdaşımız» adlı filmde bir takım sorular sorar. Sonra, hiç bir kaçamak yapmadan sorduğu bu soruları, çözümleyici bir yöntemle yanıtlamaya çalışır. Filmde konuşmalar, genellikle üretim ve bilimle ilgilidir. Politik ve ahlâksal sorunlar ilk bakışta göze çarpmazlar. Ancak soruların yanıtları biçimlendikçe, bilimde ilerlemenin, üretimi artırmanın kişiye yüklediği politik ve ahlâksal sorumluluklar giderek ön plana çıkar. Bu tür bir çalışma hemen hemen tüm çağdaş Sovyet yönetmenlerinde gözlenebilir. Stanislav Rostodski «Pazartesiye Kadar» adlı filmde bir okul çevresini ele alır. Çevredeki çatışmalar derin ve geniş kapsamlıdır. Bilimi öğretmek kadar öğrenmenin de kendine özgü sorunları, içinde yaşanılan toplumu daha ileriye götürmek sorumluluğu ile giderek bütünleşir. Günümüz Sovyet sinemacılarının çok önemli bir özelliği de Sosyalist topluma özgü hümanizm olgusunu, burjuvazinin değer yargılarına karşı koruma savaşı vermeleridir. Bireyin, geçmişin sınıflı ve sömürüye dayalı toplumunda edindiği ruhsal bozukluklar ve çarpıklıklar, ancak zor ve çetin bir savaşımla ortadan kaldırılabilir. Bir çok Sovyet yönetmeni, filmlerinde böylesi bir savaşımı ön plana almışlardır. Sosyalizmin maddi koşulları eninde sonunda bireyi mutlaka değiştirecek ve onu sosyalist ahlakın değer yargılarına bağlı bir insana dönüştürecektir. Ancak bu dönüşüm hiç te kolay olmayacaktır. Sovyet yönetmenleri, sosyalist gerçekçi bir sinemacının sorumluluğuyla böylesi bir oluşumu hızlandırmakta son derece yürekli atılımlar yapmışlardır. Örneğin Mark Osepyan, «Viktor Çernişevin Yaşamında Üç Gün» adlı filminde bireyciliğe, vurdumduymazlığa sert bir biçimde saldırır. Viktor Çernişev, günlük yaşamın tek düzeliği içinde hiç bir şeyle ilgilenmez. İlke olarak «Bana ne olanlardan» tutumunu benimsemiştir. Oysa yaşamın dinamiği ve toplumsal çelişkileri, Çernişev'in karşısına hiç durmadan çözmek zorunda olduğu bir dizi sorunlar çıkarır. Çernişev, böylesi bir süreç içinde giderek sorumsuzluğunu, vurdumduymazlığını atmak zorunda kalır ve içinde yaşadığı toplumu ileriye götürme savaşımına katılır. Yine örneğin, Marlen Kutsiev'in «Yirmi Yaşındayım ve Sergei Gerasimov'un «Gazeteci» gibi filmlerinde, genç kahramanlar, toplumsal ve ahlâksal olgunluğa ulaşırlarken, geçirdikleri güç dönemler içinde gösterilirler. Görüldüğü gibi, Sovyet sineması ve onun yönlendirdiği sosyalist gerçekçilik, Sovyet insanının içinde yaşadığı sosyalist toplumu geliştirme çabalarıyla çakışmaktadır.

Çağdaş Sovyet yönetmenlerinin 4 milyar 700 milyon insan tarafından büyük bir coşkuyla izlenen filmleri, Sovyet toplumunu bilimsel komünizme taşıyan tarih ve kültür yolu üzerinde yükselen sosyalist gerçek sanat anıtının temel köşetaşlarıdır.

27 AĞUSTOS 1919 TARİHLİ KARARIN METNİ

«Fotoğraf ve Sinema endüstrisiyle ticaretinin Eğitim Halk Komiserliğine verilmesi hakkında Halk Komiserliği Şûrası Kararı.

1. RFSSC sınırları içindeki tüm fotoğraf ve sinema endüstri ve ticaret -kuruluşları ve bunlara bağlı araç ve gereçlerin bulunması ve dağıtımı Eğitim Halk Komiserliğinin emrine verilmektedir.

2. Eğitim Halk Komiserliği bu amaçla, a) Ulusal Ekonomi Yüksek Şûrasının onayıyla fotoğraf ve sinema endüstrisinin bir kısmını veya tümünü millileştirmeye, b) Fotoğraf ve sinema işletmelerine, mallarına, araç ve gereçlerine el koymaya, c) Fotoğraf ve sinema hammaddeleriyle fabrika ürünleri için sabit fiyatlar ve tavan fiyatları saptamaya, d) Fotoğraf ve sinema endüstri ve ticaretini yönetmeye ve denetlemeye, ve e) Özel kişiler ve işletmeler için olduğu kadar fotoğraf ve sinema işleriyle ilgileri oranında devlet kurumları için de bağlayıcı olan kararlar alarak fotoğraf ve sinema endüstri ve ticaretini düzenlemeye yetkilidir.

Halk Komiserleri
Şûrası Başkanı: V. Ulyanov (Lenin)
Halk Komiserleri Şûrası Yürütme Sorumlusu:
Vlad Bonç-Bruyeviç
Moskova, Kremlin, 27 Ağustos 1919»

(Türkçesi: Erhan Sökmen, «Ekim Devrimi Sineması», Sanat Emeği Sayı: 9)

60. Yılı kutlanmakta olan Sovyet Sinemasının Kuruluşu

● Y. BOZ

İnsanlık tarihinde yeni bir çığır açan Oktobr Devrimi'nden 10 yıl önce, 1907'de, Lenin ile Bogdanov arasında geçen sinemayla ilgili bir konuşmayı, sonradan Halk Komiserleri Meclisi Yürütme Sorumlusu olan Vlad Bonç-Bruyeviç şöyle anlatır: **"Vladimir İlyiç, söylenenleri dikkatle izledi, sonra da, sinema, aşağılık küçük tüccarların elinde bulunduğu sürece, genellikle yapılan rezil filmlerle kitleleri olumsuz yönde etkilediğinden, iyilikten çok kötülük getiriyor düşüncesini savundu. Ancak kitleler sinemayı ele geçirdiklerinde ve sosyalist kültürün gerçek savaşımcıları sinemayı denetlemeye başladıklarında, sinema en etkili eğitim araçlarından biri olarak ortaya çıkacaktır, dedi".** ("Lenin ve Yaşayan Sanat", A. Karaganov, Editeurs Français Rèunis, 1970).

Gerçekten devrim öncesi yıllarda Çarlık Rusya'sında film yapımı, dağınık, küçük, güçsüz ve banka sermayesi denetimi dışında kalan yapımevlerinin elinde bulunuyordu. Piyasaya sürülen filmlerin büyük bir çoğunluğu nihilist, idealist, mistik, kaderci, vb. özellikler taşıyan ilkel yapıtlardı. İlk Rus yapımevinin kurulduğu 1907 yılına dek, yalnızca Avrupalı sinemacıların, özellikle Pathè şirketinin faaliyet alanı olan Çarlık Rusya'sında film üretimi, seyircilerin ilgisine koşut olarak hızlı bir gelişme gösterdi: 1909'da 15, 1910'da 26, 1911'de 46, 1912'de 86, 1913'de 116, 1914'de 34, 1915'de 66, 1916'da 86, 1917'de 67 film üretildi. Savaş yıllarında doğal bir gerileme gösteren Rus sinemasının tek olumlu yanı, ilkel ve yetersiz olsa bile, Puşkin, Dostoyevski, Tolstoy, Çehov, Gogol Turgenyev... gibi yazarların yapıtlarını geniş kitlelere ulaştırmak oldu. Bu tür filmlerin en başarılı örneği, başrolde Mosyukin'in oynadığı, Protazanov'un Tolstoy'dan uyarladığı **"Sergey Baba"** filmiydi.

Bu arada, Çar hükümetinin kültürel propagandasını yürütmek amacıyla kurulan **"Skobelev Komitesi"**'nin sinema kolu, birtakım milliyetçi, şovenist ve savaş yanlısı konulu ve belgesel propaganda filmleri çevirdi. Şubat - Ekim 1917 döneminde ise özel yapımevleri, peşpeşe bir sürü **"anti - bolşevik"** film üretti: **"Sırtımıza Saplanan Hançer", "Vatan Tehlikede", "Lenin ve Şürekâsı"**, vb. filmler Lenin'i bir Alman casusu olarak tanıtıyordu.

Diğer yandan, devrimi örgütleyen güçler de sinemaya büyük bir önem veriyordu. Lunaçarski ve Mihail Kalinin'in girişimiyle 17 Eylül 1917'de fabrika komiteleri Merkez Konseyi'nce toplanan kültür konulu bir konferansta şu karar alındı: **"İnsanlığın büyük bir kazanımı olan sinema, bugün onu cinayetlerin, kokuşmuşluğun ve ahlak düşkünlüğünün bir okulu haline getiren burjuvazinin elindedir. Egemen sınıf, bu iletişim aracını proletaryaya burjuva dünya görüşünü benimsetmek için kullanmaktadır. Ancak gerçek bir halk iktidarı koşullarında, sinema işçi sınıfı ve halk kitlelerinin eğitiminde kullanılabilecek etkili ve güçlü bir araç, proletaryanın burjuva sanatının dar düşünceli anlayışından kurtulmak için kullanacağı en önemli silahlardan biri olacaktır. Böyle bir ortamda sinema, sınıf bilincini ve uluslararası dayanışmayı geliştirecek, sosyalizm için verilen proleter savaşımın ideallerini açıklıyacaktır."**

Parti'nin sinemaya verdiği büyük önemin başka bir kanıtı da, 9 Kasım 1917'de **"Eğitim Sorunları Devlet Komisyonu"**'nun bünyesinde N. Krupskaya'nın başkanlığında bir **"Filmcilik Komitesi"**'nin kurulmasıdır.

Ne var ki, bu girişime karşın, devrimden sonra film yapımında eski düzen sürdürüldü. Ocak 1918'de toplanan Rusya (İşveren) Sinemacılar Birliği, hükümetin kültür programına açıkça cephe aldı. Sinema alanını denetimi altına almak için altı maddelik bir karar aldı. Devrimci örgütlerin çalıştırdıkları sinema salonlarına film dağıtımı durdu. (Bu kararla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: **"SCB'de Sinema Kurumlarının Kuruluş Süreci"**, Cinéthique Dergisi, Sayı 15).

4 Mart 1918'de yayınlanan ve sinema işletmelerinde işçilerin denetimini öngören karar, özel yapımevleri tarafından büyük bir tepkiyle karşılandı. Moskova, Petrograd, Yalta, Odessa, Kiev, Tiflis, vb. kentlerde bulunan stüdyolar çeşitli bahanelerle üretimlerini durdurdular, ellerindeki hammadde ve araç - gereçleri yurt dışına ya da beyaz muhafızların işgali altındaki topraklara kaçırmaya koyuldular. Yaklaşık olarak 70 işletmeci - dağıtımcı ve 1500 sinema salonu kapılarına kilit vurdu. 1919 yılının başlarında Moskova'da yalnızca tek bir sinema salonu faaliyetini sürdürüyordu.

Bu durum karşısında Sovyet iktidarının sinemaya kararlı bir biçimde el atması ve sinema endüstrisini düzenlemesi kaçınılmaz oldu. 27 Ağustos 1919'da Lenin, sinema ve fotoğraf sanayiinin ulusallaştırılmasına ilişkin bir karar imzaladı. Sovyet Sinemasının doğum günü olarak benimsenen bu karar (yandaki sütuna bakınız) Mart 1919'da toplanan RKP (B)'nin VIII. Kongresinde sinemayla ilgili görüşlerin doğrultusunda alındı.

Sözkonusu karardan az sonra 1 Eylül'de Devlet Sinema Okulu (GİK) kuruldu. Arkasından Petrograd'da Fotoğraf Yüksek Enstitüsü kuruldu. Lunaçarski'nin bir senaryosu filme alındı: **"Gözüpek"**. Dolaysız sinemanın büyük ustası Dziga Vertof, **"Kino - Nedelya"** (haftalık sinema haberleri) dizisindeki kurgu (montaj) çalışmalarıyla haber filmlerine ilk kez devrimci boyutlar getirdi. (Bu konuda bkz: D. Vertof, **"Kino - Pravda"** ve diğer yazıları, Çağdaş Sinema, Sayı 2). İçsavaş sırasında Lev Kuleşov'un gerçekleştirdiği **"Kızıl Cephe"** ajitasyon, filmi genç Sovyet sinemasının ilk soluklu filmi oldu. Bunu Pudovkin'in **"Açlık... Açlık... Açlık"** ve Vertof'un **"İçsavaşın Tarihi"** filmleri izledi.

Sovyet sinemasındaki bu atılımlara karşın, sinema endüstrisi çok cılız bir durumdaydı. Film yapımı düşük bir düzeydeydi: 1918'de 31, 1919'da 59, 1920'de 32, 1921'de 12, 1922'de 14 film gerçekleştirildi. Yeni Ekonomik Politika (NEP) uygulamasıyla iç pazar yabancı filmlerle dolunca, Sovyet sinema endüstrisini kurmak görevi ivedilikle gündeme geldi. 1922 yılının Ocak ayında Lenin, Eğitim Halk Komiserliği temsilcisi Litkens'e sinema konusunda talimatlar verdi: **"Lenin, Eğitim Halk Komiserliğinin ülkedeki tüm film gösterileri üzerinde geniş bir denetim örgütleyip uygulanmasını istiyordu. İç pazar, tümüyle Çarlık ve yabancı filmleriyle dolu olduğundan Lenin, dağıtımda bulunan tüm filmlere mutlaka bir haber filminin eşlik etmesini önerdi. Propaganda özelliği taşıyan bu yerli haber filmleri, propaganda beceriksizliklerini önlemek üzere deneyimli Marksistler ve halkla ilişkiler uzmanları tarafından denetlenmeliydi. Lenin köylerde ve ülkenin doğu bölgelerinde sinema salonları açılmasına da özellikle dikkat edilmesini istiyordu".** (Bkz: "Ekim Devrimi Sineması", Erhan Sökmen, Sanat Emeği, Sayı 9).

Aynı yılın Şubat ayında Lenin, sinema konusunu Lunaçarski'yle görüştü. Lunaçarski bu konuşmayı şöyle kaleme aldı: **"Bana Litkens'e gönderdiği talimatın sonucunun ne olduğunu sordu. Sinemanın Sovyetler Cumhuriyetindeki durumunu kendisine oldukça ayrıntılı bir biçimde anlattım; ne türlü büyük güçlüklerle karşılaştığını söyledim... Vladimir İlyiç, fotoğraf - sinema şubesinin gelir kaynaklarını artırmak için bir şeyler yapmağa çalışacağını, çalışma iyi bir şekilde teşkilâtlandırılırsa, sinemadan büyük kazançlar sağlanacağına inandığını söyledi. Eğlendirici filmler ile bilimsel filmler arasındaki nispetin gayet iyi bir şekilde tespit edilmesi lüzumunu bir daha belirtti... Komünist fi-**

(Devamı 7. Sayfa'da)

● **HACI KABAKULAK**
Dev Maden - Sen Genel Sekreteri

«Faşist diktatörlük özlemcilerinin, günümüzde daha da azgınlaştırdığı terör, yüzlerce ilerici, demokrat, devrimciyi katletmekte, kitlesel katliamlar düzenlemekte demokratik yöntemlerle ülkenin yönetilemiyeceğini yaygınlaştırmaya çalışmaktadır. Türkiye'de giderek artan demokratik mücadelenin gelişmesi, emperyalizm ve onun yerli işbirlikçilerini korkutmakta, faşist hareketin gelişmesini sağlamak için her türlü olanağı seferber etmektedirler. Diğer yandan ise devrimcileri terörün yaratıcısı olarak göstermeye çalışmaktadırlar.

Türkiye'de 12 Mart döneminde örgütlenmesini sağlayan faşist hareket, daha sonraki MC dönemlerinde gelişip güçlendirilmiş, demagojilerle 1 milyon civarında oy alabilir duruma getirilmiştir. Ve faşistlerin devlet kademelerinde yeralması, hatta bazı bölümleri ele geçirmeleri sağlanmıştır.

Bütün bunlara rağmen antifaşist, antiemperyalist mücadele platformunda güç ve eylem birliği yapmaları gereken güçler gerekeni yapmamışlar, hatta bazıları sekter, ayrılıkçı tutumlar içerisine girmişlerdir.

MHP yöneticilerinin masum beyanlarından ziyade, mevcut somut olaylar gerçeği halkımızın görmesini kesin olarak sağlamıştır. Demokrasi düşmanı işçi sınıfı düşmanı güçlerle hiçbir neden hesaba katılıp diyalog içine girilemez; bütün bu nedenlerden dolayı MHP ve yandaşlarının kapatılması talebini demokrasi mücadelesinin bir parçası olarak görüyor, bu somut hedef doğrultusunda devrimci güçlerin, ilerici güçlerin ve tüm yurtseverlerin birlikte olmaları gerektiğine inanıyorum.»

● **NERİMAN ÖZTÜRK**
Kenan Öztürk'ün eşi

«MHP faşist terörün planlayıcısıdır... Onun için bu partinin ve kendisine bağlı gizli açık terör yuvalarının kapatılması gerekir.

Hayat pahalılığını dayatan, temel hak ve özgürlükleri kısıtlayan giderek tamamen yok etmek isteyen işbirlikçi tekelci burjuvazinin güdümündedir bu örgütler.

● **İSKAN AZİZOĞLU**
CHP Diyarbakır Milletvekili

«Mutlaka kapatılmalıdır. Kapatılmasında geç bile kalındı. MHP ve yan örgütlerinin kapatılması da yeterli değildir. Yöneticileri hakkında yasal işlemler uygulanıp derhal tutuklanmaları zorunludur.

Bugün gerek yurt içinde, gerekse yurt dışında MHP'nin genel başkanının faşistlikleri belgelerle kanıtlanmıştır. Demokrasilerde faşistlere yaşam ve örgütlenme hakkı yoktur. Tüm cinayetlerin ardında MHP ve ÜGD ismi vardır.

MHP Genel Başkanı propaganda amacıyla Bingöl'e gitmekle de seçim yasaklarını çiğnemiştir. Aslında Bingöl'e gidişinin altında da provokasiyonel düşünce ve art niyetler yatmaktadır.

Tüm demokratların, yurtseverlerin, ilericilerin istemi olan MHP'nin ve ÜGD'nin kapatılması, yöneticilerinin yargılanması işlemi yerine getirilmeli, faşist odaklar kurutulmalıdır.»

● **MELİH TÖRELİ**
Metalürji Mühendisleri Odası Başkanı

«MHP'nin ve onun güdümündeki faşist odakların, ülkemizde ilericilere, demokratlara, sosyalistlere kısaca tüm emekçi halka yönelen cinayetlerin ve kitle kırımlarının baş düzenleyicisi ve uygulayıcısı oldukları tek tek kanıtlarıyla ortaya çıkmaktadır. Ötedenberi sürdürdükleri yalan ve demagoji kampanyası da bu faşist örgütlerin ortaya çıkması kuşkusuz bir rastlantı değildir. MHP bugün faşist cinayet odaklarının siyasal düzeyde temsil edilen, ete kemiğe bürünmüş baş temsilcisidir. Bunun için, MHP'nin ve güdümündeki faşist odakların kapanmasını suçlulardan hesap sorulmasını istemek, bu doğrultuda mücadele vermek bugün en azından bir insanlık görevidir.

Faşizm karşısında hâlâ kararsız davranan, hâlâ yeterli kanıt toplanmadığı savında olan sorumlulara şunu söylemek gerekiyor: Ortaya çıkarılan birçok cinayet dosyası ve sonuçlanan mahkeme kararları da yeterli değilse, Başbakan'ın konuşmalarını izleyen binlerce kişinin bağırdığı sloganlara kulak versinler. Basında çıkan haber ve yorumlar bir yana sadece karikatürlere bir göz atsınlar, mizah gazetelerini izlesinler. Bu da yeterli değilse sokakta oynayan çocuklara bir kulak versinler. Böylesine deşifre olmuş, maskesi düşmüş ve köşeye sıkışmış bir cinayet şebekesi karşısında tarafsız kalmak ne «demokrat» olma niteliğiyle bağdaşır, ne «insan» olmakla. Bunun adı da faşizmle uzlaşmaktır.»

● **ADNAN AKTAŞ**
CHP Dinar Gençlik Kolu Başkanı

«MHP ve yan kuruluşları kapatılmalıdır. Çünkü, faşizmin enbüyük siyasal örgütlenmesi olan bu kuruluşların, eldeki suç ve delillerin kanuni yolla değerlendirilip kapatılmasını ve sorumlularının cezalandırılmasını istiyoruz.»

● **ÜNAL HARÇANOĞLU**
CHP Turgutlu İlçe Başkanı

«MHP'nin, Siyasal Partiler Kanunu'na açıkça aykırı bir tutum içine girdiği, askeri güç oluşturur nitelikte kendi içinde ve yandaşı olan derneklerle işbirliğine giriştiği ve yönettiği, suç konusunda partide çalışmalar yapıldığı hakkında ciddi deliller elde edilmiştir.

Demokratik bir siyasal parti olarak hayatını sürdürmesi mevcut yasalar çerçevesinde mümkün değildir.

Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bir an önce konuya ciddi olarak eğilmesi gerekir.

ÜGD için ise bugüne kadar ciddi kovuşturma yapılması gerekiyordu. Bunların yapıldığında da derhal kapatılması gerekir.

● **UĞUR BATMAZ**
Türk - İş'e bağlı Tez Büro - İş Sendikası Genel Başkanı

«MHP ve ÜGD'nin kapatılması Türkiye'de mevcut olan faşist terörün önlenebileceği anlamına katiyen gelmez. Ama suç işleyenlerin cezasız bırakılması, adli mercilerin önüne çıkarılmaması da düşünülemez.

Benim özellikle dikkati çekmek istediğim husus şudur. Bu örgütlere para, silah bilgi sağlayan karanlık güçler açığa çıkartılacak mıdır?

Sadece MHP'nin kapatılmasıyla bunun açığa çıkacağını zannetmiyorum. Meselenin kökeninde uluslararası parababalarının Türkiye ve Ortadoğu planı yatmaktadır. Bugün MHP ve ÜGD bu planın maşalarından biridir.

Bizim için önemli olan şu veya bu örgütün kapatılması değil, mesele Türkiye'de demokrasinin yaşatılmasıdır. Bunu başarabilmenin tek yolu da başta işçi sınıfımız gelmek üzere tüm halkımızın bilinçlendirilmesidir.

Demokrasi bizler için ölüm kalım [illegible] son derece bağlantılıdır. O nedenle gündemdeki bu konu uluslararası ve yerli parababalarının oyununu bozacak şekilde bunun bilincine erilmesi gerekir.

● **CEMİLE GÖKÇAY**
CHP Çifteler Kadın Kolları Başkanı

«Yıllardır anaların gözü yaşlı. Hergün bir kaç kişi katlediliyor. Herkes öğrendi ki katiller MHP'li, ÜGD'li kiralık uşaklardır.

Bedrettin Cömert'lerin, Doğan Öz'lerin, Abdi İpekçi'lerin Ali İhsan Özgür'lerin anaları gözü yaşlı bekliyorlar, bütün analar bekliyoruz.

Yetkililere, etkililere sesleniyoruz. Bu halkın evlatları artık katledilmesin. Anaların acısı dindirilsin. Tek tek sivrisinek avlayarak zaman geçirilmesin. Sıtmayı yok etmek için bataklık kurutulsun.

MHP, ÜGD kapatılsın sorumlulardan hesap sorulsun.»

● **İHSAN BİLGİN**
BANK - DER Genel Başkanı

«Kapatılmalıdır.

«MHP'nin kapatılması; işçi sınıfımızın, emekçi halkımızın, tüm demokrasi güçlerinin baş istemi olmuştur.

İlericileri, aydınları, yurtseverleri, emekçileri kurşunlayanlar «Ya tam susturacağız, ya kan kusturacağız diyenler yargılanmalarında MHP ve yan kuruluşlarının üyesi olduklarını saklamamaktadırlar. Faşist MHP ve yan kuruluşları köşeye sıkıştırılmıştır. Suçları sabittir. Paniğe kapılanlar, davadan dönenler öldürülmektedir.

Davadan dönüp «Davadan döneni vurun emrinden» kurtulanlar kimlerden emir aldıklarını birer birer anlatmaktadırlar. Faşist Nazi Almanya'sının mahkemeleri tarafından MHP'nin faşist parti olduğu kararına varmıştır. Türkiye'de demokrasinin savunucusu olan Anayasa Mahkemesinin ve Cumhuriyet Başsavcısı'nın bu konuda kesin tavır almaması düşündürücüdür.

MHP ve yan kuruluşlarının kapatılmasına kulak vermeyenler tarih önünde sorumlu olacaklardır.

Burada yurtseverlere, sosyalistlere, demokratlara, bütün demokrasi güçlerine düşen görev Barış'ların, A. İhsan'ların, Fevzi'lerin, anasının karnında bebekleri katleden katillerin organik ilişki içinde bulunduğu MHP'yi kapatmaya Anayasal yargı organlarını mecbur bıraktırmaktır.

İşçi sınıfımızın, emekçi halkımızın, yurtseverleriin istemlerine kulak verilmeli, MHP ve yank uruluşları kapatılmalıdır.»

● DEVAM EDECEK

BİR YALAN YAYININ İÇYÜZÜ...

Sönmezsoy'un «Bursa'da Maden-İş'in silindiği» üfürüğü...

Temsilciler konuşuyor: «Bursa'da faşizme geçit yok!..»

— 2 —

Maden-İş 13. Bölge Temsilcisi Özcan Pekşen, Tercüman Gazetesinde Refik Sönmezsoy'un yazılarına karşı Politika'ya şu açıklamada bulundu:

«Tercüman Gazetesi ve yazarı Refik Sönmezsoy, Maden-İş Sendikası'nın Bursa'da örgütlenmeye başlamasından bu yana Türk Metal'in reklamını yapıyor. gerçekleri kamuoyundan gizlemek için yapılan bu yayınlar güneşi balçıkla sıvamaya benziyor. 1977 yılında Türk Metal'in Maden-İş'i silip süpüreceğini yazdılar. Oysa, sonunda Türk Metal silinip süpürüldü. TOFAŞ'da işverenle el ele vererek ve sahte üye fişleri düzenleyerek yetkiyi aldılar. Bu yılda aynı teraneyi sürdürüyorlar. Sendikamız, bu yıl yetkili bütün işyerlerinde tekrar toplusözleşme imzalayacak. Geçen yıllar, örgütlülük düzeyimizi geliştirdi. Bunu şöyle söyleyebilirim. Yetkili olduğumuz işyerlerinde büro personeli dışında tüm çalışanlar sendikamız üyesidir.

Bilindiği gibi, 1975 yılında bu işyerlerinin tümü, yapılan referandum sonucu Maden-İş'e geçti. O günden bu güne, karşı sendikalar her yetki döneminde işyerlerinde karışıklıklar çıkarmaya çalışıyorlar. İşverenlerle birlikte işçileri bölmeye çabalıyorlar. Sahte üye fişleri düzenleyerek işyerlerinde yetki almaya çabalıyorlar. Buna karşılık Bursa Metal işçileri, Maden-İş saflarında bütünlüğünü koruyor. Bunun yanısıra, otomotiv işçilerinin sendikal savaşımı giderek Bursa ve yöresindeki tüm işkollarına ve emekçilerine yansıdı. Bu gelişmeler kuşkusuz burjuvaziyi ürküttü. 1976'da Muammer Çetinbaş'ı öldürttüler. TOFAŞ'da 300 Maden-İş üyesi işçi işten çıkarıldı. Bu olaylar, burjuvazinin Maden-İş'ten ne denli ürktüğünü gösteriyor. Bu günlerde benzeri olaylar tezgahlanmaya başlandı. Karşımıza «sol» görünümlü sendikalar sürüyorlar. Devrimci Metal-İş Sendikası diye bir sendika türedi. Bunlar, geçen ay içinde CEMTAŞ işyerinde servis arabalarının önüne keserek, üyelerimizin evlerine kadar giderek Maden-İş'ten istifaya zorladılar. Bu zorbalık günlerce devam etti. En sonunda fabrika önünde bildiri dağıtmaya başladılar. Bu zorbalık günlerce devam etti. En onunda fabrika önünde bildiri dağıtmaya başladılar. Bu kadar cüretkarlığa Maden-İş üyeleri elbette dayanamazdı. Kendilerine arabalarına binip orayı terketmeleri ihtarı yapıldı. Buna uymadılar. Tabii işçiler, gerekli şekilde hareket ederek kendilerini fabrika önünden sürdüler. Bunlar, ilerden yanlarındaki silahlarla ateş ettiler. Şunu açıkça söyleyeyim. Maden-İş dışında hiçbir sendika, sanayi bölgesinde fabrika önlerine gelip bildiri dağıtamaz. Maden-İş'in örgütlülük düzeyi bu çizgidedir. Maden-İş'in Bursa'dan silineceğini söyleyenler bunu iyi bilsinler.

MADEN - İŞ 13. BÖLGE TEMSİLCİSİ ÖZCAN PEKŞEN: "Şunu açıkça söyliyeyim. Maden - İş dışında hiçbir sendika, sanayi bölgesinde fabrika önlerine gelip bildiri dağıtamaz. Maden - İş'in örgütlülük düzeyi bu çizgidedir. Maden - İş'in Bursa'dan silineceğini söyleyenler bunu iyi bilsinler. Bu, Maden - İş'in gücünü ve işçilerin bilinçli tutumunu göstermektedir."

● İŞYERİ TEMSİLCİLERİ NE DİYORLAR?

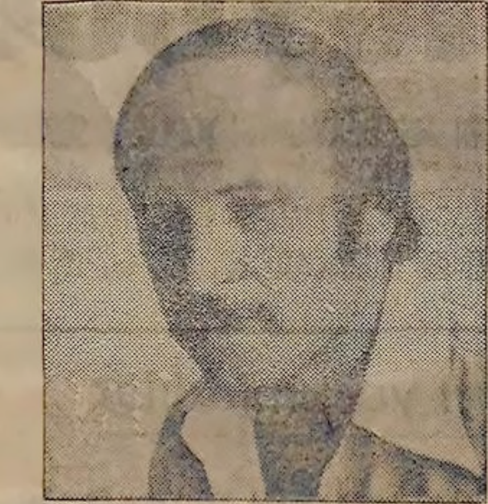
● Renault Baştemsilcisi M. Ali Onay:

«1975 yılında Maden-İş işyerlerinde örgütlenmeye başladığı zaman, ayni terane vardı. Bunun yabancısı değiliz. Tercüman Gazetesi ve faşist sendikalar her yetki döneminde Maden-İş'e saldırırlar. Bursa'daki gelişmeyi hazmedemiyorlar. Bursa tutucu bir bölge idi. Ama şimdi durum değişti. İşyerlerinde Türk Metal'in tasfiyesiyle işçi kesiminde başlayan gelişme tüm Bursa'ya yansıdı. Artık faşist sendikaların Bursa'da tutunma şansı kalmamıştır. Yeni yetki döneminde Türk Metal ve Çelik-İş'e kesin bir darbe daha indirilecektir. Sermaye basın yayın organları ne yazarlarsa yazsın, Bursa işçisi faşist sendikaları Bursa'dan silmeye kararlıdır.»

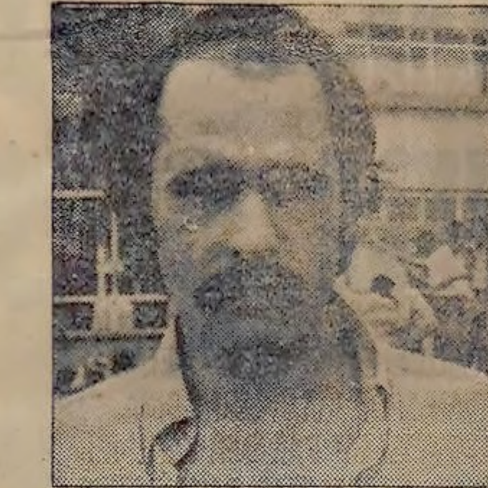
● MAYSAN Baştemsilcisi Celil Şirin:

«Burjuvazi üstümüze faşist sendikalar salıyor. Bunların Bursa metal işçileri arasında yaşama şansı yoktur. Metal işçileri de, diğer işkolları işçileri de faşistlerin yüzünü tanımıştır. Bursa işçisi, faşist sendikaların Bursa'dan silinmesini demokratik bir görev kabul etmiştir. İşverenler bunları ne kadar desteklerse desteklesin, pılılarını pırtılarını toplayıp Bursa'dan gideceklerdir. Bursa işçisinin gücü bunu yapmaya yetecektir. Tercüman Gazetesi sermayenin borazanlığını yapıyor. Refik Sönmezsoy adlı satılmış yazar, masasının başında oturmuş Bursa hakkında ahkâm kesiyor. Çok merak ediyorsa buraya gelsin, ne olup bittiğini yerinde görsün. Şimdi işverenler, toplusözleşme dönemi yaklaştığı sırada işyerlerinde tasfiye girişimlerinde bulunuyorlar. Bu gibi işveren girişimleri de bizleri yıldıramayacak. MAYSAN'da direniş sürüyor. Hergün tüm işyerleri ziyaretimize geliyor. Tercüman Gezetesi gelsin, buradaki dayanışmayı görsün. Bu, sınıf bilincidir. İşçilerin kararlı ve azimli tutumunun göstergesidir. Bu bilince ermiş işçi sınıfı, faşistlerin Bursa'dan temizlenmesini onurlu bir görev saymaktadır.»

● SKT Baştemsilcisi Nizamettin Aksöz:

«Geçtiğimiz dönemde ve bu dönemde Tercüman Gazetesinin uydurduğu balonlar sönecektir, fiyaskoyla sonuçlanacaktır. Geçtiğimiz dönemde faşist sendikanın sahtekarlığı açığa çıkmıştır. 1977 yılında Maden-İş nerelerde yetki aldıysa, bu yıl da yetkileri alacaktır. Bunun dışında faşist sendikanın elinde olan iki işyerini Maden-İş saflarına katacağız. Faşist sendikanın borazanlığını yapan Tercüman'ın bütün çabaları boşunadır. İşverenlerde bunun farkında. Bizi içimizden vurmak için yeni yeni sendikalar ortaya çıkardılar. Sermayenin güdümündeki bu sendikalar, Bursa işçisini bölmeyecek. «Bursa işçisi faşizme geçit vermeyecektir...»

● KARSAN Baştemsilcisi Hasan Aksu:

«Maden-İş'in Bursa'dan tasfiyesi için bütün yolları denediler. Ama hepsi fos çıktı. KARSAN'da 1978'de tensikat yapıldı. Ancak, Maden-İş tek bir fire vermedi. Şu anda 202 işçi bilfiil Maden-İş üyesidir. Yetki bu yıl da Maden-İş'in olacaktır. Tercüman'da çıkan yazılar gerçeği çarpıtmaktan başka birşey değil. Geçen dönemde de Türk Metal'in reklamını yaptılar, ancak boş çıktı. Bu yıl da aynı şey olacak Bursa Maden-İş'in kalelerinden biri olacaktır.»

● MAKO Baştemsilcisi Ahmet Sarıcan:

«Bursa işçisi 5 yıldır çok farklı, bilinçlenme ve örgütlenme düzeyi önemli gelişmeler gösterdi. Karşımızda yer alan faşist sendikalar, tek propaganda olarak antikomünizme sarılıyorlar. Bu ise, Bursa işçisinin üzerinde hiç etkili olmayan bir yol. Aksine, Maden-İş'in her geçen gün biraz daha güçlenmesine yarıyor. Maden-İş üyeleri kurtuluşun sadece ekonomik kazanımlar getiren toplusözleşmelerle olmayacağını biliyor. Ekonomik ve politik mücadeleyi birbirinden ayırdetmiyor. Aslında onlar da, bunun kavranmış olduğunun farkındalar ve bunun için bu kadar hırçınlaşıyorlar. Bursa'da faşist sendikalara geçit olmadığını kafalarına iyice yerleştirmeliler.»

● ÇEMTAŞ Temsilcisi Mustafa Doğan:

«ÇEMTAŞ'da tek sendika Maden - İş'dir. Ancak düşmanlar boş durmuyor. Devrimci Metal-İş işyerimizde provokasyon tezgahlamaya kalktı. Gereken dersi aldı. İşveren köpekleri, Çelik-İş dediler. O da sökmedi. Bursa'da Türk Metal ve Çelik-İş'in yüzü açığa çıktı. İşyerimizde tek bir üyesi olmayan Çelik-İş yetki başvurusunda bulundu. İşyerimize Maden-İş'ten başka sendika giremez. Bursa'dan faşist sendikalar söküllüp atılacaktır.»

Evet Sayın Sönmezsoy. İşte işçi sınıfı, Bursa işçisi sizi yanıtlıyor. Ama önemli değil, değil mi? Siz görevinizi yaptınız. Tekelcilerin ve faşist sendikaların size vermiş oldukları görevi.

● SON

---

tırmık

AYDIN ENGİN

Kuşsütünden yavan ekmeğe

Bilmiyoruz hatırlayacak mısınız, bir süre önce tırmık'ın kulağı Sabancızade Sakıp Ağa'nın İstanbul'daki saray misali evinde verilen, «kuşsütünün bile eksik olmadığı» ziyafete kadar uzanmıştı. Orada tekelci parababalarının avratlarının, veletlerinin özellikle yurt dışı gezilerindeki kısıtlamalardan nasıl acı acı yakındıklarını dinlemiş ve bu «önemli» yurt sorununu okurlarımıza aktarmıştık. Bu arada bizcileyin fakir fukaraya kırk yılda bir bile nasip olmayan o güzelim viskilerin tadını damağımızda duymuş, pahalı ve Paris çıkışlı parfümlerin başdöndürücü kokusuyla mest filan gibi birşeyler olmuştuk.

Tam biz gevşemişken Silvan'dan, N. Duruk ve dört arkadaşından gelen davetle apar topar Silvan'a uzandık.

— Nasıl oldu, ne zaman oldu? demeyin. Biz de N. Duruk'un yalancısıyız. Yolladığı mektubu aktaralım da sorularınız cevap bulsun.

«6 Ağustos Pazartesi günkü «Tırmık»da «Tekelcinin Pişkini» yazısı elimize geçti. Okuduk.

Bildiğiniz gibi Sabancı'nın evinde yemek toplantısı yapılmıştı. 300 kişilik konuk hazırdı. Yemekte -(dediğiniz gibi)- kuş sütü bile eksik değildi. Bununla birlikte hazır bulunan kişilerin de kendilerine göre bir takım dertleri vardı. Mutlu azınlığın avratlarından birisinin dertlerinden biri de döviz darboğazından dolayı, dış ülkelere gidememesiydi. Bir yılda 3 defa dış ülkelere gittiği halde yakınıyordu. Bu gibi sorunlar onları biraraya getirip dertleştirmişti. Bunlar dış ülkelere istedikleri zaman gitmişler ve gidiyorlar da.

Nerden geliyor bu bolluk? Niye çalışanlar geziye gidemiyorlar da, çalışmayanlar gidebiliyor?

Mutlu azınlık kendi çılgın sorunları için toplantı yaptığı saatlerde, biz işçi ve emekçi bir kaç arkadaş da Silvan'da bir araya gelmiştik. Çünkü bizim de sorunlarımız vardı. Sorunumuz hiç de onlarınkine benzemiyordu. Biz açlıktan, sefaletten, ulusal baskı ve ayrıcalıktan nasıl kurtulacağımızı konuşuyorduk. Evet, bizim sorunlarımız bunlardı. Biz de toplu olarak bir şeyler yiyorduk. Ama masada kuşsütü eksik mi değil mi diye bir düşüncemiz yoktu. çünkü önümüzde kupkuru ekmek ve üzüm vardı. O zaman «Tırmık» kulağını bize taraf da uzattı.

Hepimiz Silvan'ın tütün yetiştiricileriydik. Silvan'da yetiştirilen tütünün yıllık tutarı 700 milyon lira dolayındadır. Ve elbette düşündük, bu mutlu azınlığın dış ülkelere gitmesinde biz Silvan tütün emekçilerinin de bir miktar payı var.

Tam bu ara bir tesadüf çıktı karşımıza. Bizim Hadi Pişkin adındaki arkadaşımız Silvan'dan Diyarbakır'a gitmek istiyordu. Ama bu «Pişkin» Sabancı gibilerin Pişkin'i değil, emekçilerin «Pişkin»iydi. O hazırlık yaparken, maddi olanaksızlıklar onun Diyarbakır'a gitmesini engelliyordu. Bu da onu rahatsız ediyordu. İkisinin de adı rahatsızlık, ama aralarında dağlar kadar fark var. O sırada «Tırmık» da aramızda bizi can kulağıyla dinliyordu. (Şimdi hepimizin kulağı «Tırmık»da.)

Ayriyetten bizim de bir takım sorunlarımız var. Barınak sorunu, sağlık, eğitim, yol, elektrik, su, düşünme özgürlüğü sorunu. Bunlara son zamanlarda 'bölücülük' sorunu da eklendi. Bu da beraberinde sıkıyönetimi, sıkıyönetim de baskı, işkence(zulüm ve zorbalığı getirdi.

Biz emekçiler dış ülkelere hiç mi gitmiyoruz? Bol gibi gidiyoruz. Almanya'ya da, Amerika'ya da, İsviçre'ye de, Arabistan'a da gidiyoruz, gideceğiz de. Ama hangi amaçla? Türkiye'deki işsizlikten dolayı gittik ve de gidiyoruz. Bunun yanısıra Koreye Kıbrıs'ada gittik. Ama kim için? Emperyalistlerin çıkarlarını korumak için savaşlara sürüldük. Mükafatımız: Kolumuzu kaybetmek, bacaklarımızı kaybetmek, gözlerimizi ve sayısız insanımızı kaybetmek oldu. Mutlu azınlığın, bu gün yeni yeni yerler görmek, o çok bozuk morallerini düzeltmek gibi sorunları var. Biz emekçilerin ise apayrı sorunları var. «Tırmık»ın kulağı bir oraya bir buraya yönelecek.. Bizim sorunlarımızı da alıp götürdü. Şimdi sıra yine Tırmık'ın. Gözümüz, kulağımız «Tırmık»ta.»

Anlaşıldı mı? Bizim kuşsütünden yavan tandır ekmeğine yaptığımız yolculuğun hikayesi?

N. Duruk adlı okurumuz mektubunu «şimdi gözümüz kulağımız Tırmık'ta» diye noktalamış. Gözünüzü, kulağınızı bilemeyiz ama «sesiniz», hem de tam sizin ağzınızdan çıktığı gibi «Tırmık»ta yeraldı.

Sanırız fena da olmadı?

ACILI YILLAR

Eduard Claudius

Alevler içindeki Avrupa'da bir Alman Komünistinin anıları

— 83 —

Kar ve donun bizi kıstırıvermesine olanak vermemeliydik

İçten bir şekilde tezgahın üzerine eğilen Rudi:

«Görüyorsunuz sayın bayanım, yolcuyuz. Şu gördüğünüz oğlanı bu sabah kurtarıp yanıma aldım...» Çok hafif sesle konuşuyordu ama ben anlıyordum. «Aman yarabbim, az daha canına kıyıyordu... Düşünün bir Allah aşkına bayanım, bu kadar genç bir delikanlı... Ve Almanya'da.. Bir patronun yanında zanaat öğrenmiş. Gel gelelim kendisi yetimdir. Ne anaya ne de babaya sahiptir. (Gerçekten de «sahiptir» dedi) Bu zavallı çıraklığını bitirir bitirmez onu kapı dışarı atıverdiler. Hem de neden bilir misiniz? Sözde patronun kızını baştan çıkarmış! Oysa gerçekte... Nedeni sadece ve sadece ona artık iş vermek istememeleri. Eh o da ne yapmış. Tutup kendini suya atacak. Çektim kenara: «Eee ne oluyorsun kardeşim!» dedim, «dur bakalım, Allahıma çok şükürler olsun daha bu dünyada iyi yürekli insanlar da var. Kalacaksın benimle. İşte şu dakikadan sonra sana ben bakacağım.» Ah güzel bayancığım şöyle küçük bir işiniz olsaydı...!» Şeklen pek de düzgün olmayan böyle bir söylev çekti. Kadın ekşi bir suratla: «Biliyorum... Biliyorum... Hayat zor.» diye karşılık verdi. «Her gün bir sürü insan kendini asıyor, suya atıyor, gaz yutuyor. Ama bu neyi değiştiriyor? İnsandan bol ne var? Sonra herkes kafasına başkalarına yardım etmeyi koysaydı..» Rudi onun sözünü kesmek istedi ama başaramadı. Elimden gelse çoktan kaçıp gidecektim. Sanki ayaklarım yere çivilenmişti. «Sus be!» diye emretti kadın. «Beni iyi dinle ve burnunu başkasının işine sokma! Ben senden çok daha iyi bilirim a haylaz, fukaralık neymiş, yoksulluk neymiş. Uyuz sarmış deriye ilaç kâr etmez. İnsanlar kuklalar gibi sokaklara dökülmüşler. Ben bunları bilmiyor değilim. Sen de gelip başıma dikilmiş yok ihtiyar, yok baştan çıkarma, bilmem ne mavallarıyla beni uyutmaya kalkıyorsun. Gidin bari düşkünler yurduna. Bunlarla oradakilerin gözlerini yaşartabilirsiniz belki, ama benim değil!... Benim bu tezgahın ardında zaten yeterince derdim var...»

Soğuk ve sakin bir şekilde konuşmuş olmasına karşın nefesi sıklaşmıştı. Rudi'nin kara yüzü de, şimdi kadının yüzündeki aynı katı ve acımasız ifadeye bürünmüştü. Kadının özenli görünüşüne ve sarışın oluşuna karşın acaip şekilde birbirlerine benziyorlardı.

Kadın elini önlüğünün altına soktu. Yıpranmış eski bir cüzdan çıkardı. İçinden bir kaç fenik göründü: «Bakın işte... Her sabah bu cüzdana 15 fenik koyarım. Sizin gibiler başıma gelince çıkarıp birer fenik veririm. Bitinceye kadar. Şansınız varmış» dedi. Ani bir gülümseme belirmişti yüzünde. Bu gergin gülümsemeye bakmak, az önceki ekşi ve ters haline bakmaktan daha da acıydı. «Siz sabahın erkeninde geldiniz. İşte herbirinize birer fenik. Geç gelen...» Ardından da kendini kaybetmişcesine haykırmaya başladı: «Eh, hadi bakalım şimdi de folun buradan. Hadi çabuk yallah!» Peşimizden kovalıyorlarmış gibi acele acele, adeta kaçarak kendimizi dışarıya attık.

Öfkesinden boğulurcasına: «Ah! İnek karı... Pis inek!» dedi Rudi. Biraz sakinleştiğimizde cüzdanı suratıma fırlattı. Sonra, bir an durup kahkahayla gülmeye başladı: «İnek, inek olmasına, ama kurnaz da... Sence, iki fenik için şantiyede bu kadar göbek çatlatılır mıydı?»

Bütün gün ve sonraki günler boyunca da dilenmeyi sürdürdük. Bu yeni çıraklık devresi için fazla yetenekli değildim. Günde on fenik kadar, nadiren biraz daha çok toplayabiliyorduk.

Kış yaklaşıyordu. Kar ve donun bizi kıstırıvermesine olanak vermemeliydik. Sıkıca kapatılmış kapılar önünde bazı akşamlar çenelerimiz takırdıyor, avlularda köpekler havlıyordu. Evi düşünüyordum, gözlerime yaşlar doluyordu

Gecelerimizi çukurlarda ve ambarlarda geçirmek olanağı gittikçe azalıyordu. Çoğu zaman Kurtuluş Ordusu'nun barınaklarında sığınacak bir yer buluyorduk. Bu salonlarda ise nefes almak bile güçtü. Daha içeriye adımımızı atar atmaz mide bulandıran iğrenç kokular her tarafımızı sarıyordu: Bu koku, su yüzü görmeyen vücutların üzerinde kuruyan ıslak elbise, ekşi ter ve tütün kokusuydu.

Şişkin ve kızarmış gözlü, traşsız çehreler, karmakarışık pis saçlar, kirden simsiyah eller.

Kapıda, Kurtuluş Ordusu'nun üniformasını giymiş oldukça yaşlı bir adam tarafından karşılanmıştık.

Karmakarışık kırçıl bir bıyık ağzının üstüne doğru sarkıyordu. Sırtında üniforması ve hayran hayran bakan gözleri olmasa, kolayca serserinin biri diyebilirdiniz.

Herkesin oturduğu büyük salonun giriş yerinde duruyor. bır elektrik lambası tutuyordu. İçeri girmek isteyen, pantolonunu indirmek, gömleğini, varsa tabii, yukarı sıyırmak zorundaydı. Adam, kasıklarla koltuk altındaki kılları ısıtmak ve bulunabilecek bitleri uyandırmak için lambayı oralarda gezdiriyordu. Bit çıkarsa, sahibi ya geri çevriliyor, ya da kıllarını traş etmeye, elbiselerini de değenfekte ettirmeye zorunlu tutuluyordu. Bu sınav başarıyla atlatılırsa, o zaman kasaya yanaşılıyordu. Çalı sakallı yaşlı bir adam biz ona Hükümdar diyorduk - kirli eline aldığı ufaklık paraları sayıp duruyordu.

Kurtuluş Ordusu askeri onu şu sözlerle karşıladı: «Ne olacaktı yani, siz ne sanıyordunuz? Geceliği 25 feniktir, bir kuruş aşağı olmaz. Biz burada hayır derneği değiliz! Haydi dışarı!»

Yaşlı adam çevresine acıklı bir şekilde bakmaktaydı. Elli feniklik bir para çıkardım. Daha adamın eline onu koymaya vakit bulamadan, Rudi çevik bir bir hareketle beni durdurdu: «Kaçık mısın be! Bunun, adamın yaptığı bir numara olduğunu anlamadın mı? İkimizin cebindeki parayı toplarsak onunki kadar etmez!»

Bizde bit yoktu. Paramız da orada yatış ücretini karşılamaya yetiyordu. Kağıt oynayanların bulunduğu bir masaya oturduk. Oyuncular oyunlarına öylesine dalmışlardı ki, bize pek dikkat etmiyorlardı. Kendisine para vermek istediğim ihtiyar «Hükümdar», bir köşeye çekildi ve cebinden alelacele bir kağıt para çıkardı. Sonra kasaya döndü ve parayı uzattı. Anlamadığım birkaç sözcük söyledi. Biletini aldı. Ayaklarını sürüyerek salonun öbür ucuna yöneldi. Ceplerinden kuru ekmek parçaları ve sosis kırıntıları çıkarıp kemirmeye başladı. Bitirince, gözlerinin önünden bir hayli silmek istermişcesine ellerinin yüzünün üzerinden geçirdi ve iç çekti.

Oyunculardan biri, sararmış, sefil yüzlü, sabit bakışlı genç bir delikanlı, birden kağıtları masaya fırlattı.

Bozuk bir sesle:

— «Tek meteliğim bile kalmadı» dedi.

Diğer oyuncular ona kötü ve aşağılayıcı bir gözle bakıyorlardı. Aralarında atıştılar. Dövüşecekler miydi?

Kaybeden delikanlıdan azıcık daha büyük bir oğlan:

— «Sırtında güzel bir gömleğin var» diye üstledi: «Onun için bir dokuz fenik veririm sana». Kendi kendime, niye on değil de sadece dokuz? diye düşündüm. Delikanlı, olmaz diye başını salladı ve şöyle dedi:

— Evimden kalan tek şey bu... Ee, gömleksiz de...

Masadan kalktı gitti. Çevreme bakındım. Her tarafta, dumanlı ışığın içinde çizgilenen genç, yaşlı, üzgün, şaşırmış yüzler vardı. Duvarların rengi solmuş ve kirlenmişti. Kasadanın gişesinin üstünde bir röprodüksiyon resim asılıydı: Sarı bukleli bir İsa, sol elini ayakları dibine çökmüş bir serserinin başı üzerine koyarken, sağ elini de ayağa kalkmasına yardım edermiş gibi önüne doğru uzatıyordu.

Az önceki delikanlı yine çıktı geldi bizim masaya. Bıraktığı sandalyeye geçmiş olan oğlanı dirseğiyle dürterek:

— Haydi, sökül parayı. Oyuna devam edeceğim. Param olacaksa olsun, olmayacaksa hiç olmasın... Gömlek için bana on fenik ver. Daha yepyeni sayılır!

— Çıkart bakalım!

Delikanlı çıplak ve çiroz göğsüyle önümüzde durmaktaydı... Gömleği masaya fırlattı ve on feniği cebine indirdi. Alıcısı terle sararmış koltuk altlarını inceledi. Bit çıkmadı. Delikanlı çeketini tekrar giydi. Boynunun çevresine bir kaşkol sardı. Sonra oturdu:

— Yarın bir papazın evine gider bir tane bulurum. Çıplak göğsümü hizmetçiye gösterdim mi...

— «Belki de orada bir gömlekten başka şeyler de kazanırsın..» diye dalga geçti içlerinden biri.

Sonra da kaba saba laflar ederek yeniden oyuna daldılar.

(Devamı var)

Çalışma Genel Müdürlüğü, işçilerden spor adına yapılan kesintilerin yasalara aykırı olduğunu açıkladı

Spor kılıflı sömürü konusunda son sözü yargı organı söyleyecek...

● ÇALIŞMA BAKANI ADINA ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜNÜN İMZASI BULUNAN VE BAKANLIĞIN GÖRÜŞÜNÜ AÇIKLAYAN YAZIDA, "HER ÜYENİN AYRI AYRI OLURU ALINMADAN SPOR PARASI YA DA BAŞKA ADLARLA İŞÇİ ÜCRETLERİNDEN KESİNTİ YAPILMASI İŞ YASASINA AYKIRIDIR" DENİLİYOR. AYRICA MKE'DE YAPILAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDE SPOR PARASI KESİLMESİ İLE İLGİLİ MADDENİN YASAYA UYGUN OLMADIĞI BELİRTİLİYOR

● GAZETEMİZDE FAŞİST TÜRK - METAL SENDİKASININ MKE'DE YAPTIĞI TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDE, İŞÇİLERLE HİÇBİR İLGİSİ OLMAYAN SPOR KULÜPLERİ ADINA, "SPOR PARASI" KESTİRDİĞİ HABERİ YER ALMIŞ, BUNUN ÜZERİNE BİR ÇOK MKE EMEKÇİSİ BU PARANIN KESİLMESİNİN ÖNLENMESİ İÇİN MADEN - İŞ SENDİKASINA BAŞVURMUŞTU. MADEN - İŞ SENDİKASI İSE ÇALIŞMA BAKANLIĞINA BİR YAZI İLE MÜRACAAT EDEREK, GÖRÜŞ BİLDİRMESİNİ TALEP ETMİŞTİ

ARTIK, İŞÇİLERİN ALINTERLERİ TRANSFER HOVARDALARI YARATMASIN

«Sporda da sözümüz var» sloganıyla başlattığımız atılım ilk ürünlerini veriyor...

Çalışma Genel Müdürlüğü işçilerden spor adına yapılan keseneklerin yasa dışı olduğunu bildirdi.

Şimdi söz sırası yargının. Büyük bir olasılıkla artık işçilerin alınterleri transfer hovardaları yaratmayacak.

Yıllardır Türkiye sporunu yöneten ve denetleyen sermaye bunun faturasını emekçi kitlelere yükledi. Sporu hem ekonomik, hem de ideolojik bir araç olarak kullandı. Emekçi kitlelerin parasıyla emekçi kitleleri uyuttu. Birbirine düşürdü.

İşçiden kestiği paralarla, fabrikalarda sınıf ve kitle sendikacılığı yolundaki gelişmeyi durdurmak için boksör, güreşçi, futbolcu adı altında faşistler beslendi. Bu faşistler zaman zaman işçilere saldırdılar.

Nihayet Maden - İş bu gidişe dur dedi. İşçilerin sırtlarındaki ağırlık yeter bir de spor kulüpleri eklenmesin diyerek Çalışma Bakanlığı'na başvurdu. Bu konuda Çalışma Genel Müdürlüğü'nden görüş istedi.

Çalışma Bakanlığı bu uygulamanın yasa dışı olduğuna karar verdi. Bu kararın ışığında büyük bir olasılıkla yargı organları yıllardır işçinin alınterine yönelen bu iğrenç sömürüye dur diyecek. Böylelikle ekonomik sömürünün bir bölümü önlenecek...

Bu aşamada üzerimize düşen görevin bilincindeyiz.

Çünkü işçiler yalnızca ekonomik olarak sömürülmüyor. Aynı zamanda ideolojik olarak da koşullandırılıyor.

Bu koşullandırılmayı da kırmaya hazırız böyle biline..!

SPOR SERVİSİ

Hasan UYSAL

Bir buçuk ay önce spor parası adı altında işçilerin ücretlerinden kesinti yapılıyor diye yazmaya başlamıştık. Önce Zonguldak, sonra Eskişehir, arkadan İstanbul en son olarakta Ankara'da MKE'de işçilerden yapılan kesintiler hakkında. Bunlar sadece birer örnekti. Aslında yurdun her bir tarafında demiryolu işçilerinden, şeker fabrikası işçilerine kadar bir çok işletmede «spor parası» adı altında sarı sendikalar, imzalanan toplu iş sözleşmelerine, işçilerle hiç bir ilgisi olamayan spor kulüplerine para vermekle zorunlu bırakılıyordu.

Yayınımızla ilgili olarak en duyarlı işçiler MKE işçileri, en duyarlı sendika olarakta Maden-İş çıktı. MKE kurumunda faşist Türk Metal Sendikası, imzaladığı toplu iş sözleşmesinde, işçilerden «spor parası» kesilmesini madde olarak getirmiş ve zoraki her ay işçilerden para kesintisi yapılmasını sağlamıştı. Toplanan bu milyonlarca para işçilerle, emekçilerle hiç bir ilgisi olmayan MKE'ye bağlı spor kulüpleri ne aktarılıyordu.

Bu durumla ilgili yayınımız üzerine MKE işçilerinden, paranın kesilmesinin önlenmesi için Maden-İş Sendikasına bir çok başvurular yapıldığını öğrendik. Daha sonra Maden-İş Sendikası 2. Bölge Temsilciliği Çalışma Bakanlığına görüş bildirmesi talebi ile müracaat etmişti.

«İŞÇİLERDEN SPOR PARASI ADI ALTINDA YAPILAN KESİNTİ YASA DIŞIDIR»

Maden-İş Sendikasının baş vurusundan sonra Çalışma Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğünce yapılan inceleme sonucu, işçilerden spor parası adı altında yapılan kesintinin yasa dışı olduğu belirlendi.

1045-2-380 (1)/8573 sayılı karar şöyle:

Türk-Metal Sendikası ile MKE Kurumu arasında bağıtlanan 7. dönem toplu iş sözleşmesine dayanılarak, bu sözleşmeden yararlananlardan her ay spor parası kesilmesi nedeni ile ilgili dilekçeniz incelendi.

1475 sayılı yasada işçi ücretlerinden yapılacak kesintilerin niteliği ve koşulları açıklanmış olup, yasada belirtilen koşullar ile sendika tüzüğünde sendika ödentisi olarak belirlenen tutar dışında, her üyenin ayrı ayrı yazılı oluru alınmadan «spor parası» adı altında veya başka adlarla işçi ücretlerinden kesinti yapılmasının iş yasasına aykırı olduğu, ayrıca 275 sayılı yasanın uygulanması açısından da toplu iş sözleşmelerinin, iş bağıtının yapılması, içeriği, sona ermesi ile ilgili normatif hükümlerinin objektif hukuk kuralları oluşturması bakımından, kendine özgü bir hukuk bağıtı sayılmakta ve bu nedenle borçlar yasasının, bağıtların yapılması hükümlerine uyularak bağıtlanması gerekmektedir. Başka bir deyişle toplu iş sözleşmeleri, yasaların kesin bir şekilde emrettiği yasa kurallarına, kamu düzenine, kişi haklarına, ahlâk ve adaba aykırı hükümler taşıyamayacağına göre, sözleşmenin konuyla ilgili maddesinin de yasaya uygun olmadığı kanısına varılmıştır. Ancak, bu konuda çıkan uyuşmazlıkların kesin çözüm yeri ise yargıdır. Bilginizi rica ederim.

H. İbrahim Tekelioğlu

ÇALIŞMA BAKANI ADINA, ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ

Montreal Uluslararası Maraton Yarışı'nı Etiyopyalı Kebede Balcha kazandı

Montreal, (A.A.) — Dünya Atletizm Kupasında, program dışı koşulan Uluslararası Montreal Maraton yarışını Etiyopyalı polis çavuşu Kebede Balcha kazandı.

İlk kez Kuzey Amerika'da bir maraton yarışına katılan 26 yaşındaki Balcha 2 saat 11 dakika 35 saniye ile birinci geldi.

Başkan Sabri Mermutlu'nun istifa edeceği söyleniyor

Ankaragücü olağanüstü kongreye gidiyor

Ankara, (THA) — Ankaragücü Kulübü Başkanı Sabri Mermutlu'nun görevinden istifa edeceği ve yönetim kurulunun bugünkü toplantısında olağanüstü kongre kararı alacağı öğrenildi.

Bazı yöneticiler arasındaki kutuplaşmalar nedeniyle görevi bırakacağı bildirilen Sabri Mermutlu'nun «milyonlarca para harcadık. Aldığımız futbolcuları Konya İd. Yurdu maçında görünce hayretten dona kaldım. Her yıl mı kazık yiyeceğiz. 10 yıldır Ankaragücüne hizmet veriyorum. Yöneticiyle uğraş, futbolcuyla uğraş, diğer kulüplerle uğraş artık bıktım. Paramla huzurumu kaçırmaya niyetli değilim. 16 kişilik yönetim kurulu var ama ortada kimse yok. Herkes bir tarafa çekiyor. Başkan olarak her şeyi ben mi yapacağım. Kapris çeke çeke yoruldum ve yıprandım görevi bırakmaya kesin kararlıyım. Belki yeni gelecek arkadaşlar daha yararlı olur. İyi niyetli olmak bir yerde yeterli olmuyor. Herhalde basiretimiz bağlı. Ne yapsak başarılı olamıyoruz. Böyle olunca da görevde kalmanın bir anlamı yok. Şu kulübe başkan olduğum günden bu yana rahat bir maç seyredemiyecek miyim. Bu işin artık çekilecek, yutulacak tarafı kalmadı» dedi.

Uluslararası yarışmalarda birinci olan sporculara 100 bin lira ödül verilecek

Ankara — Gençlik ve Spor Bakanı Yüksel Çakmur «Yeni getirilecek bir uygulama ile yurt dışında düzenlenecek her türlü müsabakalarda birincilik kürsüsüne çıkacak sporculara 100 bin, ikinci olanlara 75 bin üçüncülere de 50 bin lira vereceğiz» dedi.

Başkanlar ilk haftayı yorumladılar

EŞREF AYDIN, "FENERBAHÇE HEYECANINI YENEMEDİ"

İstanbul — Fenerbahçe Kulübü İkinci Başkanı Eşref Aydın, «Fenerbahçe ligde en iyi durumda olduğunu gösterdi» dedi.

Adanaspor karşısında son derece şanssız olduklarını belirten Aydın daha sonra şöyle konuştu:

«Yeterince hazırlık maçı yapmadan liglere girdik. Adanaspor karşısında takımımız ilk maçın heyecanını yenemedi.

Bu sezon lig, geçtiğimiz yıllara nazaran son derece çetin geçeceğe benzer. Galatasaray ve Trabzonspor'un aldıkları neticeler de bunun en büyük delili.

Bizi en çok sevindiren bir başka konu da B. Mehmet. Bu oyuncu bir tek hazırlık maçı oynamadan çıktığı ilk lig maçında tek kelime ile mükemmeldi. B. Mehmet bizim orta sahamızdaki eksikliğimizi, problemlerimizi halledecek. İlk maçında kusursuz oynayan bu oyuncumuz önümüzdeki haftalarda süper top oynayacaktır. Takımda şu anda bir de şanssızlık var. En şanssız futbolcumuz da Raşit. Bu oyuncumuz akıl almaz goller kaçırıyor. Kendisinin en kısa zamanda bu şanssızlığını yenip gollerini sıralayacağını ümitle bekliyoruz.

Fenerbahçe transfer yapmadı, birşey yapamaz, diyenlere bir çift sözüm var. Bizi bir iki hafta daha bekleyin.»

GAZİ AKINAL TARAFTARLARDAN GENE SABIR İSTEDİ

Beşiktaşlı taraftarların biraz sabırlı olmalarını isteyen Akınal, daha sonra şöyle konuştu:

«Kadromuz bu sene tamamiyle yenilenmiş durumda. Bu kadronun hemen çok iyi oynaması imkânsız. Beşiktaşlı taraftarlardan şunu rica edeceğiz, hiçbir şekilde ümitsizliğe kapılmasınlar. Beşiktaş'ın iyi oyunlar çıkartması için biraz zamana ihtiyacı var. Kadromuz en kısa zamanda beklenen kollektif oyunlarını oynayacaktır. Ligin ilk haftasında sezon başında iyi takım gözüyle baktığımız ekipler bile hüsrana uğradılar. Bir Galatasaray İzmir'de hezimete uğrarken, Trabzon kendi sahasında zorlandı.

Lig bu sene çok zorlu geçecek. Artık kendi sahamda oynuyorum, iki puanım garanti diye birşey yok. Her maç artık üç neticelidir. Bunu Cumartesi günü Altay ile oynadığımız maçta bir kez daha gördük. Konuk takım kollektif futbolun icap ettirdiği tüm özellikleri ortaya koyarak İstanbul'dan bir puanla ayrıldı. Belki de iki puan alabilirlerdi. Beşiktaş yukarıda da belirttiğim gibi iyi oyunlar oynayacak, ancak bunun için biraz zamana ihtiyacımız var. Siyah-beyazlı futbolcuların Altay beraberliğinin acısını bu hafta çıkartacaklarına inanıyorum.»

ALİ URAS, "GÖZTEPE YENİLGİSİNİ AFFETTİRECEĞİZ"

İstanbul (THA) — Galatasaray Kulübü Başkanı Ali Uras, «Göztepe yenilgisi bizde şok tesiri yarattı» dedi. Lige çok kötü bir giriş yaptıklarını belirten Uras, daha sonra şöyle konuştu:

«İzmir'den en azından bir beraberlik ile dönmemiz gerekirdi. Böylesine farklı bir yenilgi bende şok tesiri yarattı. Teknik Direktörümüz ile henüz görüşemedim. Kendisi ile görüşüp almamız gereken tedbirleri alacağız.

Coşkun Özarı takımın tek yetkili kişisidir. Futbolcumuzu kadro dışı da bırakabilir, para cezası da verebilir. Ancak biz ilk yapacağımız toplantıda bu kararı kabul edip etmeyeceğimizi görüşeceğiz.

Galatasaray herşeye rağmen bu hafta alacağı galibiyet ile kendini affettirecek ve en kısa zamanda istenilen düzeye gelecektir.»

Saltık, «zor kullanılarak maç kazanılamaz» dedi

Ankara (THA) — Futbol Federasyonu Başkanı Cemal Saltık "Trabzonspor - Bursaspor maçında seyircinin sahaya girmesi hoş karşılanamaz" dedi.

Saltık, Trabzonspor - Bursaspor maçında seyircilerin sahaya girdiklerini basından öğrendiğini belirterek şunları söyledi:

"Sezon öncesi yaptığımız uyarılara karşın Trabzonspor taraftarlarının sahaya girmesi hoş bir şey değildir.

Bu amaçla ilgili hakem ve gözlemci raporlarının acele olarak Ankara'ya gönderilmesi için emir verdim. Raporların gelmesinden sonra gereken yapılacaktır. Seyircilerin ve taraftarların zor kullanarak maç kazanılamıyacağını bilmesini isterim. Kesin kararlıyız, kimsenin gözünün yaşına bakmadan yönetmenlikleri uygulayacağız."

I. LİG'DE HAFTANIN GÖRÜNÜMÜ

Haftanın hakemi: Müşfik Talas (Kayseri - D. Bakır)

Haftanın takımı: Göztepe

Haftanın futbolcusu: B. Mustafa (Altay)

Haftanın kareası: Talip (Bursa), Doğan (Göztepe), B. Mustafa (Altay), Müjdat (A. Demirspor).

Haftanın karması: Talip (Bursaspor), Erhan (Göztepe), K. Sinan ((Bursaspor), Erol (F. Bahçe), Tayfun (Eskişehirspor), Doğan (Göztepe), B. Mehmet (F. Bahçe), Nevruz (Altay), Müjdat (A. Demirspor), Recai (Diyarbakırspor), B. Mustafa (Altay).

Yüzme Federasyonu Başkanı Akdağ, "Yüzücülerimiz başarılı oldu"

İstanbul, (A.A.) — Yüzme Federasyonu Başkanı Fahiman Akdağ Balkan Yüzme Şampiyonasında Türk yüzücülerinin büyük başarı gösterdiklerini belirterek, «yüzücülerimiz büyük bir aşama içerisinde olduklarını bu şampiyonada bir kez daha gösterdiler» dedi.

Akdağ konu ile ilgili şunları söyledi:

«11. Balkan Şampiyonasında yüzücülerimiz büyük bir başarı gösterdiler. Hem final de yüzme hakkını kazanmaları, hem de dereceye girmeleri memnuniyet vericidir. Önümüzdeki yıllarda yapılacak Balkan Şampiyonalarında ve uluslararası müsabakalarda daha iyi sonuçlar alacaklardır.

Ayrıca trampLen atlayıcılarımızda beklenilenin üzerinde başarı gösterdiler. Şampiyonanın organizasyonu da çok iyi yapıldı. Müsabakaların yeni bir tesiste yapılması ve ilk günler havanın yağışlı olması bazı sorunlar yarattı. Ancak 3 ve 4. günler her yönden çok olumlu geçti.»

Sabri Kiraz, Eskişehir - Rize maçındaki oyunu beğenmedi

Eskişehir (THA) — Ulusal Takımlar Başantrenörü Sabri Kiraz, Eskişehirspor - Rizespor maçından sonra her iki takımın da oyununun yavan olduğu görüşünü ileri sürerek «Ulusal takımımızın bu yılki iskeletini teşkil edecek oyuncularımızı belirleyebilmek ve lig başında takımların form durumlarını öğrenebilmek için Eskişehirspor ve Rizespor arasındaki maça geldim. Ancak kesinlikle şunu söyleyebilirim ki her iki ekibin de oyununu oldukça yavan buldum. Lig başı olduğu için daha canlı bir oyun bekliyordum. Bu yıl ulusal takıma genellikle genç elemanları almak ve ilerisi için yatırım yapmak istiyoruz. Formda olan futbolcu kim olursa olsun ulusal formayı giyecektir.»

Eskişehir Vali'nin Çiftliği mi?

(Baştarafı 1. sayfada)

bir albay bulunan sekiz kamyon dolusu asker, üç jeep, ve dört polis arabası karşıladı. Konvoydakiler tek tek ve arabaların bagajları didik didik arandı. Daha sonra önde ve arkada asker ve polis arabaları olmak üzere yola devam edildi. Konvoy Sakarya il sınırı çıkışında Bilecik polisine teslim edildi. Bilecik çıkışında ise Eskişehir polisine...

Eskişehir sınırında gene polis ve askerle karşılaşıldı. İzmit'ten bu yana neden saatte ortalama 50 km. süratle hareket edildiği anlaşılıyordu. Komiser ve jandarma yüzbaşısı sıkıyönetimin konvoya Ankara'ya giriş izni, Eskişehir valisi'nin de Eskişehir'e giriş izni vermediğini bildirdi. Vali'nin konvoyun ya geri dönmesi ya da durmadan Ankaraya devam etmesini istediği de belirtildi.

Yüzbaşı, başçavuş, ve trafik polisi komiserinden oluşan "kurul"e "seyahat özgürlüğü" denen anayasal hakkın ne olduğu, Eskişehir'in Vali'nin çiftliği olmadığı bir saat boyunca anlatıldı. Doğrusu anlatanlar anlatmakta da değil. Ancak gene de Vali'nin emri aşılmaz bir duvar gibi öne sürüldü. Eskişehir'e girmekte ısrar edilirse gözaltına alınma tehdidi savruldu.

Antifaşistlerin direngenliği ile gözaltına alınma tehdidi boşa çıkarıldı. Eskişehir yakınlarında iki benzin istasyonu konaklama yeri oldu.

Eskişehir Valisinin keyfi ve antidemokratik uygulaması Ankara'da sürüp giden bir aymazlığın il yöneticilerine yansıması olarak değerlendirildi. Bunun yanısıra askerin ve polisin anlaşılmaz emirleri uygulamaktan ve halkla karşı karşıya getirilmekten bıktıkları artık ayan beyan görülüyordu.

Yüksek Seçim

(Baştarafı 1. sayfada)

birliğine alındığını, karar gerekçesinin uzun olduğunu ve bu gerekçenin Resmi Gazetede bugün yayınlanacağını bildirdi.

Bilindiği gibi CHP Ankara Milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi tedavi edilmekte olduğu Londra'da vefat etmiş, CHP de 14 Ekim'de Ankara'da da seçim yapılması için Yüksek Seçim Kurulu'na başvuruda bulunmuştu.

Mesleğe

(Baştarafı 1. Sayfada)

merkezinde görev yapabilecek. Öğretmenler 12 yıllık görev sürelerinden sonra şehirlere atanabilecekler, ancak 6 yıl gecekondu bölgelerinde görev yapmakla zorunlu kılınacaklar. Yönetmeliğin önümüzdeki günlerde Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur'un başkanlığında yapılacak çalışmalarda değerlendirileceği ve «Ne zaman yürürlüğe konulacağının» saptanacağı öğrenildi.

İran'da

(Baştarafı 1. Sayfa'da)

Başkanı Saddam Hüseyin ile Savunma Bakanı Adnan Hayrullah'ın Irak'da Kürtlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde incelemeler yaptıkları açıklandı. Saddam Hüseyin, iki kentte yaptığı konuşmalarda, tüm Iraklıların ülke bütünlüğüne ve kalkınmaya ortak olarak katılmalarının zorunlu olduğunu söyledi.

60. yılı kutlanmakta olan

(Baştarafı 4. Sayfada)

kirleri ve Sovyet hayatını yansıtan yeni filmler çevrilmeden önce, dökümanter/belgesel/filmler çevrilmesi lâzım geldiğini söyledi...

"İş'eriniz iyi bir teşkilât sayesinde yürür yürümez, memleketteki durum düzelir düzelmez, bazı krediler bulur, film çevirir, işini daha genişletir ve sinemayı kitlelere, şehre ve en çok da köylere kadar yayarsınız."

Vladimir İlyiç, sonra gülerek ekledi :

— Sanatların koruyucusu olarak geçinen siz, unutmamalısınız ki, bizce sanatların en önemlisi sinemadır". ("Lenin, Sanat ve Edebiyat", J. Fréville, Payel Yayınevi, 1968).

Sovyet sinematografisinin geliştirilmesi için gösterilen çabalar, yavaş yavaş meyvalarını vermeye başladı. Goskine kuruluşu yeniden örgütlendi ve belgesel sinemanın en önemli yapıtlarından sayılan **"Kinopravda"** (Sinema - gerçek), haber filmleri dizisinin yapımını üst'endi. Vertof'un yönetiminde, Kaufman, Tıss, Novitski, Buşkin, Beliakov, Levitski, vb. alıcı yönetmenleri Sovyet yaşamını çok yönlü bir biçimde ve Marksist bir yaklaşımla belgelediler. Hammadde sıkıntısı çekilen 1923 yılında kuramsal çalışmalar geliştirildi. Özellikle LEP (Sanatın Sol Cephesi) dergisinde birtakım öncü kuramlar öne sürüldü.

İç ve dış düşmanların kıskacını parçalayan genç Sovyet İktidarı, Mayıs - Haziran 1924 aylarında toplanan XIII. Parti Kongresinde güçlü bir sinema yaratılması için bir dizi kararlar aldı. Altı maddelik bu karar'ar şöyle özetlenebilir :

Birinci madde : Sinema partinin elinde ajitasyon ve eğitimin en temel aracı olmalıdır. Proletaryanın en geniş kesiminin parti örgütlerinin ve sendikaların sinemayla ilgilenmeleri kesinlikle gereklidir. İkinci madde; Dağınık ve ayrı ayrı çalışmalar sürdüren tüm sinema kuruluş'arı ve yapımevleri tek bir örgütte toplanacaktır. Üçüncü madde : Sinemada uygulanacak vergi ve gümrük indirimleri düzenlenecektir. Dördüncü madde : işçi ve asker kulüplerine bol sayıda ajitasyon, eğitim ve konulu filmler sağlanacak. kırsal bölgeler için gezici sinema ağı kurulacaktır. Beşinci madde; Eğitim Halk Komiserliğine bağlı, film üretiminin ideo'ojik açıdan yönetimi ve denetimiyle görevli, Parti MK, Eğitim Halk Komiserliği, Sendikalar ve Sinema Örgütlerinin temsilcilerinden oluşacak özel bir komisyon kurulacaktır. Altıncı madde : Sinemanın yönetimine deneyimli bazı partililerin görevlendirilmesi karara bağlanmıştır.

Yukarıdaki Parti kararlarına uygun olarak, Aralık ayında kurulan güçlü **"Sovkino"** kurumu, sinema etkinliklerini özlenen düzeye yükseltti ve böylelikle, Brecht'in deyişiyle **"Rusya'daki proletarya, devrimin ardından ağır endüstrisini kurmadan önce film endüstrisini kurdu"**. Film yapımı nicelikçe büyük bir artış gösterdi : 1923'de 20, 1924'de 67, 1925'de 94, 1926'da 84, 1927'de 121, 1928'de 159, 1929'da 132, 1930da 104 film gerçek'eştirildi. (İstatistik bilgiler, Cahiers du Cinéma Dergisinin 220/221 sayılı **"Rusya 20 Yıllarında"** özel sayısından alınmıştır).

Neredeyse sıfırdan işe başlayan Sovyet sineması, çok kısa bir sürede sinema sanatını klâsik boyutlara ulaştırdı. Devrimin heyecanı içinde oluşan çeşitli sinema görüşleri, arka arkaya ve birbirinden güçlü başyapıt'ar gerçekleştirdiler.

Diyalektik bir anlayış içinde "Entellektüel Kurgu" görüşünü geliştiren Ayzenştayn, **«Grev», «Potemkin Zırhlısı», «Ekim», «Eski ile Yeni»** filmlerini gerçekleştirdi. Dolaysız sinemanın öncülüğünü yapan Vertof, **"Dünyanın A'tıda Biri", "Alıcı Adam", «10. Yıl», «Coşku», «Lenin Üzerine Üç Şarkı»** filmlerini yaptı. Sinemanın kendine özgü plastik gücünü kurgu'da arayan ve kurgu üzerine ilk kuramsal çalışmaları yapan Kuleşov; **"Bay Batı'nın Bolşevikler Ülkesindeki Serüvenleri", "Ölüm Işını", "Dura Lex"** filmlerini çekti. Tiyatro öğelerini kullanan bir sinemayı savunan FEKS grubunun kurucuları Kozinçev ve Trauberg, görüşler doğrultusunda **"Komünün Günleri", "Manto"**, vb. filmlerini yaptılar. Kuleşov'un öğrencisi olan ve sinemanın gelişmesinde önemli kuramsal çalışmalar yapan Pudovkin, **"Ana", "Cengiz Hanın Torunu", "St. Petersburg'un Sonu"** gibi başyapıtları sinema tarihine ekledi. Dovjenko, **"Toprak", "Cephanelik", «Zvenigora»** filmlerini gerçekleştirirken, Donskoy, Yutkeviç, Şub, Room, Vasilyev Kardeşler ve daha bir çok kalbürüstü sinemacı sinema tarihinin en [illegible] film yapıt.

Toplumsal koşulların yarattığı gereksinimlerden doğan ve bunlara koşut olarak sürekli gelişme'er gösteren Sovyet sinemasının 60 yıllık tarihini burada özetlemek olanaksız. Bu konuda bilgi edinmek isteyen okurlara, A. Karaganov'un Konuk Yayınları'nca yayımlanan **"Sosyalizm ve Kültür"** kitabındaki **"Sanat Deneyiminin Zenginleştirilmesi"** yazısını salık veririz.

DUYURU

DİSK/BANK-SEN SENDİKASI üyesi oldukları için işten atılan, baskıya ve kıyıma uğrayan, Türkiye Öğretmenler Bankası emekçilerinin **«Sendika seçme özgürlüğü için, işten atılmaları ve sendikal baskıları protesto»** yürüyüş ve mitingi yapılacaktır.

Tüm TÖBANK emekçileri TÖBANK işvereninin anti-demokratik baskılarına karşı **HAYDİ DAYANIŞMAYA.**

YER: KONAK
GÜN: 1.9.1979 CUMARTESİ
SAAT: 16.00

TERTİP KOMİTESİ
(Po: 2082)

Samsun'da kahvehane tarandı 3 kişi öldü

(Baştarafı 1. Sayfada)

URFA'DA

● Siverek ilçesinde dün meydana gelen 2 ayrı olayda 2 kişi öldü, 2 kişi yaralandı.

Haliliye Mahallesi Lise sokakta meydana gelen ilk olayda, 39 yaşlarındaki Ahmet Gedikli adlı bir bakkal, kimlikleri saptanamayan kişilerin açtığı yaylım ateşi sonucu öldürüldü.

Siverek Kemaliye Mahallesi Ticaret Odası yanında meydana gelen ikinci olayda, Necati Mörey, kimlikleri belirlenemeyen kişilerin silahlı saldırısına uğradı. Necati Mörey, hastaneye kaldırılırken yolda can verdi.

ADANA'DA

● Kimlikleri belirlenemeyen kişiler, önceki gece Dumlupınar Mahallesinde bir evi tarayarak 2 kişiyi öldürdüler.

Edinilen bilgiye göre, meçhul kişiler, önceki gece Dumlupınar Mahallesinde Mehmet Timuçin adlı bir yapı işçisinin evini tabancalarla kurşun yağmuruna tuttular. Olayda Mehmet Timuçin ile evde misafir olarak bulunan Abdülkadir Aktimur adlı bir kişi öldü.

ESKİŞEHİR'DE

● Eskişehir'in İstiklâl Mahallesi Yalaman Adaları semtinde çıkan çatışmada sağ görüşlü olduğu belirtilen Osman Güçlü adındaki öğrenci tabanca ile öldürüldü ve olay yerinde bulunan Serdar Çatalorman adındaki çocuk da tabanca kurşunu ile yaralandı.

ERZURUM'DA

● Erzurum Kapalı Cezaevi'nde önceki akşam çıkan çatışmada 6 kişinin yaralandığı açıklandı.

KULA'DA

● Kula CHP İlçe Binası dün sabaha karşı komandoların saldırısına uğrayarak tahrip edildi. Olaydan sonra kaçan saldırganlar yakalanamadı.

Kasaba şerifleri

(Baştarafı 1. Sayfada)

letinin mi, yoksa illerde kasaba şeriflerinin mi hüküm sürdüğünü görme olanağı bu'urdu. İllerin kapılarına dikilen polisler.

— "Giremezsiniz!" diyor.

— "Neden?".

— "Valinin emri var."

— "Bizim de yasal iznimiz var."

— "Olsun yine de giremezsiniz".

Görünüm gerçekten bu : Yasalar rafa kaldırılmış, yerine de **kasaba şerifleri** kurulmuş...

İzmir'den yola çıkan konvoya ilk engelleme Sa'ihli'de yapıldı. Kentin giriş ve çıkışlarını tutan polis, Manisa Valisi'nin emri olduğunu, Salihli'ye girilemeyeceğini tekrarlayıp duruyor. Ancak Salihli Emniyet Amiri ve Kaymakamının iyi niyetli çalışmaları sonucunda konvoy, hiç durmamak koşuluyla Salih'i'nin içinden geçirildi. Bu geçiş sırasında yüzlerce ilerici kentin çeşitli yerlerinde gösteri yaptı. Özellikle bölgede tezgahlanan faşist saldırılara karşı yığınsal antifaşist bir gösteri gerçekleştirildi.

Konvoy Afyon il sınırına ge'diğinde yolu kesen emniyet kuvvetleri yasal güzergah olan Çifteler yolunun kapatıldığını, istenirse Kütahya üzerinden Eskişehir'e geçilebileceğini söylüyorlar...

Konvoy, Eskişehir'e giderken de engelleme ve baskılar bitmedi. Ama Afyon ve Eskişehir Valileri'nin tezgahları tutmadı. Yasal yürüyüşü, **yasa dışına** çıkarma uğraş'arı boşa gidince bu kez de kendileri yasa dışına çıktılar ve İzmir'den gelen delegeleri Eskişehir dışında bir yerde konaklatarak yurttaşların anayasal haklarını kullanmasını engellediler.

Boşuna demedik : **"Kanunlar rafta, kasaba şerifleri işbaşında!.."**

Ama ülke salt kasaba şeriflerinden ibaret değil. Yol boyunca lokantaları kapattırıp yürüyüşçüleri aç bırakırım düşüncesiyle yanıp tutuşan Kula Emniyet Amiri gibi görevlilerden de ibaret değil...

Konvoyu Turgutlu çıkışında zorla durdurarak 4 bin lira bağış yapan ve **"Ben 12 Martta asılan Hüseyin İnan'ın dayısıyım"** diyen yurtseverler de var!...

Ve ülkemiz kasaba şeriflerinin değil, bu yürekli, bu yurtsever demokrasi savaşçılarının...

Yol boyunca konvoya el sallayan binlerce yurttaş, faşist baskılara, cinayetlere karşın, silahların gölgesinde **"MHP, ÜGD kapatılsın"** diye haykıran i'ericiler, vali'nin yasadışı tutumuna ateş püsküren jandarma yüzbaşıları, yurtsever polisler de var...

Konvoyu Turgut'u çıkışında zorla durdurarak bin 4 lira bağış yapan ve «Ben 12 Martta asılan Hüseyin İnan'ın dayısıyım» diyen yurtseverler de var!..

Ve ülkemiz kasaba şeriflerinin değil, bu yürekli, bu yurtsever demokrasi savaşçılarının...

Tekel

(Baştarafı 1. Sahifede)

kolkola fabrikadan çıkıyorlar.

Bu arada Kartal yakasında bulunan 9 belediye başkanıyla bir görüşme yapacak olan Gıda-İş Sendikası Kartal Şubesi yetkilileri, belediyelerden direnişin desteklenmesini isteyecek. Direnişi desteklemek amacıyla Tekel Genel Müdürlüğü'nde çalışan çok sayıda memur, direnişçi işçilerle birlikte fabrika içinde, çevre kahvelerde bildiriler dağıttılar. İşçilerin hakkı direnişini içeren konuşmalar yaptılar.

Bunun yanısıra Maden-İş 4. Bölge Temsilciliği kapsamına giren tüm işyerlerinin temsilcileri, direnişçi işçilere ziyaret ederek dayanışmalarını ilettiler. Çevre fabrika ve demokratik örgütlerden direnişçi işçilere sürekli dayanışma telgrafları geliyor.

İşten atılan 6 arkadaşının işe geri alınması için bir süreden beri direnişte olan Gıda-İş'e bağlı Ülker Bisküvi Fabrikasında işveren 1200 işçiye lokavt uyguladı.

Coca Cola işyerinde Gıda-İş'e bağlı 850 işçinin direnişe başladıkları öğrenildi. Direnişin amacının işyerinde işgüvenliğinin sağlanması için başlatıldığı belirtildi.

Ayakkabı

(Baştarafı 1. Sayfa'da)

kel Ambalaj Fabrikası işçileri de yemek boykotu yaparak direnişçilerin yanında olduklarını bildirdiler.

Öteyandan 11 gündür devam eden Cevizli Tekel Sigara Fabrikası işçilerinin direnişiyle ilgili olarak, Türk - İş'e bağlı Tek Gıda - İş Sendikası'nın İstanbul'daki dört şube başkanı da ortak bir açıklama yaparak direnişi desteklediklerini belirttiler.

SIKIYÖNETİMİN BİLDİRİSİ

Birinci Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı konu ile ilgili olarak şu bildiriyi yayınladı:

1 — İstanbul Umum Ayakkabı Esnafı, Sanatkarları ve Kolları Derneğince ayakkabı yapımı ve satımı ile uğraşanların 27 Ağustos 1979 gününden 3 Eylül 1970 gününe kadar işyerlerini kapatmaları hakkında karar alındığı duyulmuştur.

2 — Ticaret ve zenaat sahiplerinin kamu düzenini bozmamak kaydiyle işyerlerini açıp açmamaları kendi iradelerine bağlı bir husustur. Ancak bazı kişilerce sözü edilen karar ileri sürülerek işyerlerini açmak ve çalışmak isteyenlerin ticaret ve zenaat serbestilerine zor ve tehdit kullanılarak engel olunduğu tesbit edilmiştir.

3 — Ticaret ve zenaat sahiplerinin iş ve çalışma hürriyetlerinin bu şekilde engellenmesi Sıkıyönetim Komutanlığınca genel güvenliği ve kamu düzenini ihlal eder nitelikte görüldüğünden bu kabil fiilleri işleyenler hakkında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasasının 15. maddesi gereğince yasal işlem yapılacaktır.

İlgililere duyurulur.

Cemal Bülbül
1960-...

Oğlumuzu 22 Ağustos 1979 günü, insanlık düşmanı caniler hunharca katlettiler
Bu cinayet yuvaları dağıtılmalı ki Cemal'ler ölmesin, öldürülmesin. Evlat acısına son

AİLESİ
(Po: 2078)

Cemal Bülbül
1960-...

22 Ağustos 1979 günü katillerce kaçırılıp, işkence edilerek katledildi. Anısı yaşatılacak

İGD Şişli Şubesi
(Po: 2077)

Cemal Bülbül
1960-...

Faşist cinayet şebekeleri tarafından kaçırılıp, işkence ile öldürüldü
Anısı yaşatılıp, hesabı sorulacak

Çağlayanlı ilerici arkadaşları
(Po: 2079)

Antifaşist delegasyon dün Ankara'ya girdi

İKD, TÜS-DER temsilcileri, AFSAD Genel Başkanı, Haber-Der, Enerji-Der, Bank - Der, Genel - Der yetkilileri ve 1 Mayıs 1977'de katledilen öğretmen Bayram Çıtak'ın eşi Server Çıtak, Piyangotepe'de öldürülen Mızrap Taşkın'ın annesi Kumru Taşkın, ablası Esma Kıymaç, yine Piyangotepe'de öldürülen Ahmet ve Mehmet Tuna'nın anneannesi Emine Polat ve Müslüm Doğan'ın kardeşi Makbule Akçay'dan oluşan heyet yürüyüşçüleri karşıladı.

FEVZİ SOLT'UN KONUŞMASI

TMMOB'ye bağlı Makina Mühendisleri Odası Başkanı Fevzi Solt Ankara'dan yürüyüşçüleri karşılamaya gelen demokratik örgütler adına bir konuşma yaptı. Solt konuşmasında saldırıların kaynağının MHP ve onun güdümündeki faşist yuvalar olduğunu belirtti ve özetle şunları söyledi:

«Gün faşist tırmanısa karşı birleşme günüdür. Gün yığınlarla birlikte faşizmin üzerine yürüme günüdür. Tüm demokrasi güçleri ilericiler, demokratlar, aydınlar, sosyal demokratlar, sosyalistler, komünistler hep birlikte kavgada faşizme karşı yeralma günüdür.»

AZİZOĞLU'NUN KONUŞMASI

CHP Diyarbakır Milletvekili İskan Azizoğlu da bir konuşma yaparak faşizme karşı kavgaya gönül veren tüm demokratik kuruluşlar, tüm kişiler, bağrı yanık anaların yanında olduklarını söyledi. Azizoğlu «Bu uğurda mücadeleyi önce CHP içinde sürdürmeyi bir görev biliriz» dedi.

BALTA'NIN KONUŞMASI

CHP Artvin Milletvekili Mehmet Balta da konuşmasında faşizm yanlılarının gereken cezayı çekeceklerini belirterek «parlamentoda sol kanadı oluşturan parlamenterler adına son nefesimize kanımızın son damlasına kadar faşizme karşı savaşacağımıza sizlerin önünde söz veriyorum. Bu mücadelede arkanızda değil omuz omuza yanınızda olacağız.» dedi.

Karşılama töreni sırasında Ankara sınırına dek gelen demokrasi güçleri «MHP ÜGD kapatılsın, faşist Türkeş tutuklansın», «faşizme geçit yok», «Birleş Ulusal Demokratik Cephede» şeklinde belgiler söylediler.

Karşılama töreninden sonra Türkiye'nin her yöresinden dört koldan Ankara kapılarına gelen temsilciler aralarından hükümetle görüşmek üzere elli kişilik bir delegasyon oluşturdular. Delegasyon karşılayıcılarla birlikte Ankara'ya girdi.

ÇİÇEK VERME

Yürüyüşçüleri karşılamaya gelenlerden 1 Mayıs 1977'de katledilen öğretmen Bayram Çıtak'ın eşi Server Çıtak karşılama töreni sırasında geçtiğimiz günlerde «faşizme karşı savaşım haftası» içinde İzmit'te vali - polis - emniyet müdürlüğü işbirliği ile faşistlerce öldürülen Fevzi Kuruçay'ın annesi Gülizar Kuruçay'a bir buket çiçek verdi. Petkim-İş Genel Başkanı Mustafa Karadayı da geçtiğimiz yıllarda İzmir'de öldürülen Avni Ece'nin babası Sadık Ece'ye çiçek verdi.

ENGELLEMELER

Öteyandan Ankara'ya gelirken ilerici güçler taşıyan otobüsleri Eskişehir Valisi zor kullanarak Eskişehir içerisine sokmadı. Eskişehir'e kırk kilometre kala otobüsleri durduran polis ve jandarmalar Eskişehir'e valinin emri gereğince giremeyeceklerini bildirdiler. «Ankara Valisi, Sıkıyönetim Komutanı ile görüştü. Sizi Ankara'ya almayacaklar, yürüyüş bitti. Buradan geldiğiniz yere dönün» dediler. Polisin engellemesi üzerine ilericileri taşıyan otobüsler Afyon yoluna geri dönüp daha sonra Çifteler'e gittiler. Çifteler çıkışında benzin istasyonlarında bekleyen otobüsler dün sabah Eskişehir çıkışında bir araya gelerek Ankara'ya hareket ettiler.

Bu arada polisin Eskişehir'de tam bir terör estirdiği, Eskişehir'e gelmekte olan tüm otobüsleri ve taksileri durdurduğu, ve il sınırları içerisine almamak için çalıştığı gözlendi. Eskişehir emniyeti yasadışı keyfi uygulamasını durdurmak isteyen Maden-İş Eskişehir Bölge temsilcisi Dursun Sabur'u da gece göz altına aldı. Bu arada bir arada bir avukat da hiçbir gerekçe gösterilmeksizin gözaltına alındı. Diğer yandan Seydişehir'den gelmekte olan Maden-İş Bölge Temsilcisi Baykal Gürsoy ve eşi ile çocuğunun bulunduğu otomobil polislerce Eskişehir'e sokulmadı.

ÇETİN'LE GÖRÜŞME

Yurdun çeşitli bölgelerinden Ankara'ya gelen demokrasi güçlerinden on kişilik bir heyet Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin'le bir saati aşan bir görüşme yaptı. Çetin'in görüşmede MHP ve ÜGD'nin kapatılması için kendilerinde bir yetki bulunmadığını bildirerek bunun savcıların işi olduğunu söylediği öğrenildi.

Alınan bilgilere göre Çetin, MHP'nin kapatılması konusunda kanıtların toplandığını, sonunda bir karara varılacağını, ancak hükümet olarak hiç bir şey yapamayacaklarını söyledi.

Delegasyonun, yürüyüş sırasında ve daha önce bazı valilerin baskınlar yaptıklarını ve faşistlerin yanında yer aldıklarını, valileri göreve getirmenin hükümetin görevi olup olmadığını sordukları bildirildi. Çetin'in bu soru üzerine valilerin tutumlarına ilişkin konuyu inceleyeceğini, ancak bunun daha çok İçişleri Bakanlığı'nın görevi olduğunu söylediği öğrenildi. Delegasyonun kendilerinin yüzbinleri temsil ettiğini belirtmesi üzerine Çetin'in «Siz yüzbinleri temsil ediyorsunuz, ama biz dört milyon oy aldık» dediği, temsilcilerin ise o oyların arasında işçilerin, köylülerin, yüzbinlerin oylarının da bulunduğunu söyledikleri bildirildi.

DELEGASYON GÖZALTINA ALINDI

Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Hikmet Çetin'le görüşmeden dönen delegasyon, Başbakanlık'tan dönüşte Necatibey Caddesi'nde Petkim-İş Sendikası'na gelirken otobüsten indikleri sırada polisler tarafından gözaltına alındılar. Gözaltına Sıkıyönetimin emri üzerine alındığı belirtildi. 40 kişilik heyet Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü. Emniyet Müdürlüğü yetkilileri gözaltına alınan delegasyon üyelerinin Sıkıyönetim Komutanlığı'na sevkedileceğini söylediler.

YİTİK

İ.Ü. Fen Fakültesinden aldığım öğrenci karnemi yitirdim, geçersizdir.

Kubilay Şahin
(Po: 2080)

Otomobil

(Baştarafı 1. Sayfada)

yat artıran lastik fabrikalarının yaptığı zamdan sonra, daha önce 1500 liraya satılan Renault marka otomobillerin lastikleri 3025 liraya yükseldi.

Otomobil lastiklerinin yeni yapılan zamdan sonra işletme vergisi dahil satış fiyatları şöyle:

Cinsi	Eski F.	Yeni F.
Otobüs	8160.—	15.050.—
Kamyon	6295.—	11.950.—
Renault	1500.—	3.025.—
Anadol	860—	1.500.—
Murat	900.—	1.600.—
Amerikan		
Otoları	3600.—	5.050.—
Traktör	9500.—	16.450.—

Türkiye'de iki büyük lastik firmasının yıllık satış ve kârları şöyle:

Pirelli Lastikleri A.Ş.
Satış (milyar) 2.282.548
Kâr (milyon) 749.695

Uniroyal
Satış (milyar) 2.106.522
Kâr (milyon) 166.209

KAĞIDA DA YÜZDE 50 ZAM YAPILDI

Öteyandan SEKA Kağıt Fabrikası'nda toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sürerken, alınan ani bir kararla kağıtda yüzde 50 oranında zam yapıldı.

AVTOEXPORT

GÜÇLÜ MOTOR VE YÜKSEK RANDIMAN
BelAZ-548A TAŞ OCAĞI DAMPERLİ KAMYONLARININ BAŞLICA ÖZELLİKLERİDİR

Damper gövde hacmi	21.0 m³
Motor	4 zamanlı V-12 silindirli
Vites kutusu	Hidrolik tork konverterli 3 vites

BelAZ-548A DAMPERLİ KAMYONLARI 40 TONA KADAR YÜK TAŞIYABİLİR

ÇELİKTEN YAPILMIŞ KEPÇE MÜTEHARRİK AMBAR TİP YÜK KASASI EGZOST ISITMALIDIR.

İhracatçısı :
V/O AVTOEXPORT
14, Volkhonka Ul.
Moscow 119902, USSR.
Telex : 7135 ; 7253

1979

(Basın: 33359) - 1993

Politika
SAVAŞSIZ SÖMÜRÜSÜZ BİR DÜNYA İÇİN

● Sahibi: Politika Basım ve Yayım A.Ş. adına ... ... KEMAL TÜRKLER
● Yazıişleri Müdürü ... ... Tamer KAYAŞ
● İstanbul: Yerebatan Cad. Taşsavaklar Sok. No: 5 Cağaloğlu Tel.: 27 77 12 - 27 69 09 - Teleks: 23 290

● Ankara: İzmir Cad. No: 20/27, Kat: 7 Kızılay Telefon: 18 79 59 - 17 65 36 — Teleks: 42 486 - 42 879
● İzmir: Cumhuriyet Bul. Aslan Kapanı İş H. K.: 5 No: 510 Konak Telefon: 13 69 61
● Dizgi: ... ... Politika Tipo Tesisleri
● Baskı: ... ... Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.Ş.
● Dağıtım: ... ... Hürriyet Holding A.Ş.

● İLAN KOŞULLARI: 2-3-7. sayfalar (sütun / cm): 300 TL. - 4-6. sayfalar (sütun / cm): 250 TL. - 8. sayfa (sütun / cm): 700 TL. Yayın ilanları (tek sütun, 5 cm): 250 TL. - Ölüm, Teşekkür, Nişan, Doğum vb. (tek sütun, 5 cm): 500 TL.
● ABONE KOŞULLARI: 3 Aylık: 450 TL., 6 Aylık: 900 TL., 1 Yıllık: 1800 TL. Avrupa ülkeleri: 1 Yıllık 200 DM., 6 Aylık: 100 DM. Diğer ülkeler için 1 Yıllık: 120 Dolar.

Üniversite seçme sınavı sonuçlarının öğrencilere gönderilme işlemi bitti

Ankara (ANKA) — Üniversitelerarası Seçme Sınavı'nın sonuç belgelerinin gönderilme işleminin bittiği ve sözkonusu belgelerin en geç Eylül ayının ilk haftasında öğrencilerin eline ulaşması gerektiği bildirildi.

ANKA Ajansı'nın 1979 Üniversitelerarası Öğrenci Seçme Sınavının sonuç belgelerinin gönderilmesiyle ilgili sorularını yanıtlayan Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Altan Günalp bu konuda şunları söyledi:

«1979 Üniversitelerarası Seçme Sınavının sonuç belgelerinin postalanması işlemi 18 Ağustos'ta sona erdi. Sınava girenlerin en geç Eylül ayının ilk haftasında bu belgeleri almış olmaları gerekir. Belgelerini henüz almayan öğrencilerin telaşlanmalarına gerek yoktur. Çünkü yüksek öğretim kurumlarında kayıt işlemleri genellikle Eylül ayı sonunda ve Ekim ayında yapılmaktadır.

Ancak Eylül ayının ortalarına kadar belgeleri henüz eline ulaşmayan adayların postayla veya kişisel olarak başvurmaları gerekiyor. Sınava giren öğrencilere verilen kılavuzda bu tür bir başvuru için gerekli bütün bilgiler vardır. Belgelerini Eylül ayının ortalarına kadar alamayan adaylar kılavuzdaki bilgileri dikkatle okuyarak başvurularını öyle yapmalıdırlar. Bu konuda postaya başvurarak adayların dikkat etmesi gereken en önemli hususlardan bir tanesi de gönderecekleri resimdir. Bu resim sınava giriş için gönderdikleri resimlerin aynısı olmalıdır. Bu arada sonuç belgesini kaybeden adaylar da, sınav kılavuzundaki bilgileri dikkatle okusunlar ve yeniden sonuç belgesi almak için bize başvursunlar.»

Cemal Bülbül adlı genç işçi, komandolar tarafından kaçırılıp işkence edilmişti

Davadan döndüğü için öldürüldü

● **Bir ara MHP Şişli İlçe örgütü ve Mecidiyeköy BÜD'e giden Cemal Bülbül'ün daha sonra komandolarla ilişkisini kestiği ve İGD'ye gidip gelmeye başladığı belirtildi**

İstanbul (Politika) — Komandolar tarafından kaçırılarak işkenceyle öldürülen ve cesedi geçtiğimiz günlerde İstanbul Mecidiyeköy semtinde bulunan Cemal Bülbül'ün «davadan döndüğü için öldürüldüğü bildirildi. Konuyla ilgili bir açıklama yapan İGD İstanbul Bölge Sekreteri Fuat Vardal üyeleri Cemal Bülbül'ün faşist canilerce kaçırıldığını, hunharca işkenceden sonra çeşitli yerlerine kurşun sıkmak suretiyle öldürüldüğünü belirtti.

Cemal Bülbül

DAVADAN DÖNDÜĞÜ İÇİN ÖLDÜRÜLDÜ

Kaçırılıp işkence edildikten sonra öldürülen Cemal Bülbül'ün bir ara MHP Şişli ilçe örgütü ve Mecidiyeköy Büyük Ülkü Derneği'ne gidip geldiği öğrenildi. Ancak Cemal Bülbül'ün bir süre sonra, kendisini sözkonusu yerlere götüren komandolarla ilişkisini kestiği ve İlerici Gençler Derneği'ne gidip gelmeye başladığı kaydedildi. Bülbül'ün ilerici gençlerle birlikte hareket etmeye başlaması ve çevrede komandolarla ilişkisini kestiğini belirtmesi üzerine komandolar tarafından izlenmeye ve tehdit edilmeye başlandığı bildirildi.

OTOBÜS DURAĞINDA KAÇIRILDI

İGD üyesi Cemal Bülbül, 22 Temmuz Çarşamba günü saat 19.30 sıralarında Şişli'deki Migros Mağazası karşısındaki otobüs durağında beklerken MHP Şişli İlçe binasından çıktıkları ileri sürülen 4 kişi tarafından kaçırıldı. İGD'li genci kaçıranların, bu sırada otobüs durağında bekleyen bir başka ilericiyi de kaçırmaya yeltendikleri ancak bunda muvaffak olamadıkları belirtildi. Cemal Bülbül'ü kaçıran komandolar onu bilinmeyen bir yere götürerek, işkence etmeye başladılar. Komandolarca insanlık dışı işkenceye uğratılan İGD'li genç Cemal Bülbül'ün vücudu çeşitli yerlerinden jiletle kesildi, ağız, burun ve dişleri tamamen kırıldı ve gözleri oyuldu. Bununla da yetinmeyen komandolar ikisi kafasına, ikisi ayaklarına, üçü de karın ve göğsüne olmak üzere yedi kurşun sıkarak Bülbül'ü öldürdüler. Cemal Bülbül'ün kesin olarak öldüğünden emin olan komandolar daha sonra cesedi bir çarşafa sararak Mecidiyeköy'de boş bir arsaya bırakıp izlerini kaybettirdiler.

Boş arazide bir süre bekleyen Cemal Bülbül'ün cesedi bir ihbar üzerine emniyet yetkilileri tarafından tanınmayacak vaziyette bulundu. Yapılan incelemeler sonucunda cesedin işçi Cemal Bülbül'e ait olduğu ortaya çıktı. Ve böylelikle komandoların, «davadan dönmek»ten işledikleri bir cinayet daha gün ışığına çıkarılmış oldu.

İGD'NİN AÇIKLAMASI

Konuyla ilgili basına yazılı bir açıklama yapan İGD İstanbul Bölge Sekreteri Fuat Vardal, Cemal Bülbül'ün, ÜGD'li, MHP'li faşist canilerce kaçırıldığını, hunharca işkenceden sonra çeşitli yerlerine kurşun sıkmak suretiyle öldürüldüğünü belirtti. Vardal açıklamasında «Nasıl ki Doğan Öz, Abdi İpekçi, Ali İhsan Özgür'ün katledilmelerinin arkasında MHP varsa, Cemal Bülbül'ün katledilmesinin arkasında da Şişli MHP'de barınan faşistler vardır» dedi. Hükümetin; MHP'nin kapatılması istemine, seçim ve benzeri hesaplarla sırt çevirmesini de eleştiren İGD İstanbul Bölge Sekreteri Fuat Vardal, «Faşist terörün önüne geçmek, faşizme geçit vermemek için, tüm demokrasi güçlerinin eylem ve cephe birliği gereklidir. Bundan kaçanlar halkımıza karşı sorumlu olacaklardır» dedi.

İran konsolosluğunun karşısına Humeyni'yi katillikle suçlayan pankart asıldı

İstanbul (Politika) — Cağaloğlu'ndaki İran Konsolosluğu'nun bulunduğu binanın karşısına dün kimliği bilinmeyen kişiler tarafından Humeyni'nin İran'da Kürtler üzerindeki baskılarını kınayan bir pankart asıldı.

Sabah erken saatlerde asılan Türkçe ve Kürtçe «Katil Humeyni Kürdistan'dan elini çek - Roja Welat» yazılı pankart, uzun bir süre asılı kaldı. Durumu farkeden çok sayıda kişi konsolosluk önünde kalabalık oluşturdu. Daha sonra olay yerine gelen güvenlik görevlileri, pankartı indirdiler.

Ele geçirilen bir mektup «İmrahor çuval cinayetini» yeniden inceleme konusu yaptı

Ankara (A.A.) — İmrahor çuval cinayeti diye bilinen sol görüşlü Veli Güneş ile Halil Kaplan'ın öldürülmesiyle ilgili olarak, sanıklardan Eyüp Özmen'in ağabeyisinin yazdığı bir mektup, olaya yeni boyutlar kazandırdı.

Mustafa Özmen tarafından sanık Eyüp Özmen'e yazılan ve 7 Ocak 1979 tarihini taşıyan mektupta, «Olayla ilgili olarak Fikri Arıkan'ın yakalandığı, Fikri Arıkan'ın sorgulaması sırasında herşeyi itiraf ettiği» bildirilerek, Eyüp Özmen'in savunmasını ne şekilde yapabilmesi gerektiğinin yazıldığı öğrenildi.

Ağabeyi Mustafa Özmen'in Eyüp Özmen yakalanmadan önce askerlik görevini yaptığı birliğe gönderdiği mektup özetle şöyle:

«Sevgili kardeşim. Mektubumun bu satırlarına başlarken önce hal ve hatırını sorar sonsuz sevgi ve selamlarımı sunar, vatani görevinde başarılı olmanı Cenabı Haktan niyaz eder, sağlık ve mutluluklar diler, bu vesileyle her iki gözlerinden öperim.

Biliyorsun Fikri yakalandı. Fikri tam 6 gün içeride kaldı. Fikri kendisinden umulmadık işler yaptı, herşeyimizi alt üst etti. Fikri ilk gün her şeyi okumaya başladı. Bildiği herşeyi okudu. Fikri her olayı biz yaptık demiş. Sonra bir de bir okulda öldürülen kişiyi de kendi üzerine aldı. Köyde cesetlerin atıldığı yeri ve kiminle yaptığını bir bir anlatmış. Olayda kullanılan malların önce abisi Alaattin'de olduğunu söyledi. Alaattin de birşey çıkmayınca, Fikri, bu sefer de malları Başkan Eyüp'ten aldığını ve kendisinin ikinci başkan olduğunu bir bir anlattı. Bütün bunlara rağmen, öbür arkadaşları biz yapmadık demişlerse de, olayda kullanılan arabaya kadar herşey ortaya serildi: Fikri şimdi içeride. Hiç kimse ziyaretine gitmiyor.»

YETERKİ MORALİN BOZULMASIN

Mektupta daha sonra Eyüp Özmen'in ne şekilde hareket edebileceği yazılarak, özetle şunlara yer verildi:

«Eyüp, sen şimdi o kolunun kırıldığı günden itibaren işten raporlu olduğunu ve iyi olduğunda açıldı dersin. Olay 15 Ekim günü pazar akşamı olmuş. Sen 14 Ekim Cumartesi köye gittin, 16 Ekim 1978'de geldin. Fehmi Çankaya'nın düğününe gittiğini ve onun arkadaşın olduğunu ve gelirken araba çok kalabalıktı, ertesi gün geldim bir de geldiğinde evlerimizin arandığını, resimlerimizin götürüldüğünü ve bunun için işyerine istifa dilekçeni yazıp, köye gittiğini ve orada daha önce askere gitmeyi düşündüm, daha önce Fikri'nin iddia ettiği başkanlığı kendisine bıraktığını ve olayla ilgim yok dersin. Hem biz şöyle diyoruz, arkadaşlarla dernek 3 aydır kapalıydı. Faaliyete ara vermiştik, gibi düşündük.

«Sen kimseye böyle bir emir vermediğini ve köyde kaldığım sürece askerlikle uğraştım. dersin. Bunun üzerine köydeki muhtarı, eniştemi, Abduş'u, Bahattin'i ve birkaç kişi daha verirsin.

Eyüp, bu olay üzerine hemen ben avukata gittim. Durumu avukata anlattım. Avukat ifadesinde, böyle bir silah konusunda bilgin olmadığını, o gün köyde olduğunu ve düğünde olduğunu, askerlikle uğraştığını ve şahit göstersin) dedi.

Fikri'nin iddiası bir işkence sonucu alındı dersin.

Senin yapacağın bu kadar.

Moralini bozma, avukat hiçbir şey yapamaz diyor. Bu işler bizleri dağıttı. Oysa derneğin durumu o kadar düzelmişti ki.

Sizler morallerinizi bozmayınız, bir gün gelecek bu çileler bitecek.

Selamlar, sevgiler, Mustafa.»

BİR TELGRAF

Öte yandan, Mustafa Özmen tarafından İmrahor olayı sanıklarından Eyüp Özmen'e bir telgraf da çekilmiş...

22 Mayıs tarihini taşıyan ve Cebeci Postanesinden çekildiği anlaşılan telgrafta da (ifadende köyde olduğunu ve köyümüzün camiasından şahit göster - Mustafa Özmen) deniliyor.

Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi askeri savcılığı, söz konusu mektup ve telgrafla ilgili soruşturmaya başladı.

Bursa ve çevresinde meydana gelen kazalarda toplam 13 kişi öldü

Haber Merkezi — Bursa ve çevresinde dün meydana gelen ayrı ayrı kazalarda toplam 13 kişi öldü. İlk kaza Bursa-Yalova yolu üzerinde oldu ve ilk kazada yedi kişi öldü. Mudanya'ya dört kilometre kala meydana gelen bir başka trafik kazasında ise 3 kişi ölü. Eskişehir'den İnegöl'e gitmekte olan bir otomobilin lastiğinin patlaması sonucu meydana gelen kazada ise 2 kişi öldü, 6 kişi yaralandı. Karacabey ve Yalova'da meydana gelen iki ayrı kazada da birer kişi öldü.

KİT'lerle ilgili yeni bir yasa hazırlandı

Ankara (ANKA) — Dördüncü Beş Yıllık Plan ve 1979 yılı programında öngörülen biçimde sektör kurumları biçiminde örgütlenecek kamu kuruluşları için yeni bir çerçeve yasası hazırlandığı bildiriliyor. ANKA muhabirinin edindiği bilgiye göre, Devlet Planlama Teşkilatı'nın eşgüdümünde sürdürülen çalışmalarda, çerçeve yasasının ana iskeleti belirlendi.

Kamu kuruluşlarını düzenleme ve sektör kurumları biçiminde örgütleme amacıyla sürdürülen çalışmalarda, kamunun sermaye koyarak meydana getirmiş olduğu yaklaşık 26 0kuruluş teker teker incelenerek bunlardan hangilerinin kamu girişimi sayılacağı, hangilerinin sayılmayacağı belirlendi. Bu arada, kamu girişimi sayılanlardan hangilerinin sektör kurumlarında yer alacağı da saptandı.

Çalışmalarda, kamu girişimi sayılmayacak kuruluşlardan hangilerinin durumlarını olduğu gibi koruyacakları, hangilerinin ise kamu hisselerinin DESİYAB çerçevesinde yaygın halk girişimciliğine devredileceği açıklığa kavuşturuldu.

Etibank ve Türkiye Demir-Çelik İşletmelerinin, sektör kurumları olarak yeniden örgütlenmesine ilişkin çalışmalar ise son aşamasına vardırılmışken, benzer bir örgütlenme yapısı öngörülen Sümerbank'ta yeterli gelişme sağlanamadı.

Öte yandan, kamu girişimlerinde uygulanacak tek düzen muhasebede yapılacak değişiklikler de belirlendi.

Çimse - İş Sendikası Barlın'da işçilerden yasadışı para kesiyor

Bartın, (İSTA) — Çimse-İş Sendikasının, Bartın Işıklar Tuğla Fabrikası'nda çalışan işçilerden yasa dışı olarak para kestiği bildirildi. Ücretlerinden 400 lira para kesilen işçiler, bu paraların neden kesildiğini işverene sorduklarında da «Gidin sendikanıza sorun, sendikanız kes dedi biz kestik, sendikanız daha iyi bilir» yanıtını aldıkları öğrenildi. Bunun üzerine Işıklar Tuğla Fabrikası işçileri Çimse-İş'e başvurarak sözkonusu paraların ne amaçla kesildiğini öğrenmek istediklerini bildirdiler. Sendika yöneticileri işçilerin bu başvurusunu «Sizin bu kesilen paralara aklınız ermez, sendikanın paraya ihtiyacı var, kestik» şeklinde yanıtladılar.

Radyolardan seçmeler

TRT - 1

07.40	Sabahtan Sabaha
06.02	Günaydın
09.20	Dilden Dile
10.01	Arkası Yarın
12.10	Öğle Üzeri
13.00	Haberler
17.02	Akşama Doğru
20.15	Köy Dağarcığı
21.30	Stüdyo Sizin

TRT - 2

08.02	Gün Başlıyor
10.30	Kadın Sanatçılarımız
12.45	Bir Pınar ki
13.30	Olayların İçinden
16.20	Arkası Yarın
16.45	Ses Ustaları
20.30	Küçük Konser
23.00	Çağdaş Türk Sanat Müziği

TRT - 3

07.02	Güne Başlarken
10.00	Trompet Soloları
12.06	Sizin İçin Seçtiklerimiz
17.06	Gençler İçin
18.00	Stüdyo FM
20.00	Müzik Sözlüğü
22.06	Gecenin Getirdikleri

TRT Program-Haber-Eleştiri

TV, SİNEMANIN İLERİCİ SANATÇISI TARIK AKAN'IN KALİTESİZ FİLMLERİNİ GÖSTERİYOR

Bu akşam Televizyonda Türk Sinemasında, «Öyle Olsun» adlı sıradan bir Yeşilçam filmi yer alıyor. Sanatçı beyaz perdeye geçtiği sıralarda onun fizik görünümünden yararlanmak isteyen yapımcılar, yoksul delikanlı-zengin kız arasındaki alışılagelmiş aşk öykülerini işleyen filmler çekmişlerdi. Tarık Akan'ı hep böylesi kalitesiz filmleriyle ekranlara getirmeye özenen Televizyon, bu akşam da, sanatçıyı sosyete dedikoduları yapan bir gazeteci rolünde izleyicilere sunuyor.

Oysa Tarık Akan, bugün Türk Sinemasının büyük aşama yapmış adlarından biri oldu. Toplum gerçeklerini kavrayan her sanatçı gibi o da, halkı bilinçlendirmeye yönelik bir filmcilik anlayışını temsil ediyor bugün. «Maden», «Kanal», «Sürü» gibi bir dizi ilerici filmde rol alan sanatçımızı bu filmlerdeki kişiliğiyle tanıtmak yerine, sıradan bir yakışıklı erkek rolünde ekranlara getirmenin hiçbir anlamı yok. Şu sıralarda sanatçımız, Erzincan'daki toplumsal bir gerçeği, Allaha adadığı için 52 günlük oğlunu diri diri kesen bir babanın öyküsünü canlandırmak üzere Yönetmen Atıf Yılmaz ve Başar Sabuncu'yla birlikte çalışmalar yapıyor. Acaba Televizyonun bu «gayretkeşliği» sanatçımızın gerçek kimliğine karşı bir saygısızlık olmuyor mu?

Anlaşılan Televizyon, geçtiğimiz yıl Sinema Yazarları Derneği'nin en iyi erkek oyuncu seçtiği Tarık Akan'ı sinema severlere ilerici kişiliğiyle sunmaktan korkuyor.

Tarık Akan'ın yeni çalışmalarını özlemle bekliyor ve onun sinema sanatçılarına örnek olmasını diliyoruz.

TELEVİZYON PROGRAMI

19.00 Haberler

19.05 Flanderlerin Köpeği

Çizgi dizi filmin bugün yayınlanacak 44. bölümünde Nero, Limanda çalışıp kazandığı parayla dedesine en iyi etten alır. Aroa'nın doğum günüdür. Bütün köy halkı doğum gününü kutlamak için davetlidir. Aroa, Nero ve dedesini de çağırır. Nero, dedesinin limanda çalıştığını bildiğini öğrenir. Dedesine çok güzel çorba yapar. Bu arada ihtiyar Jehan, torununa güzel resimler yapmasını öğütlüyerek ölür. Aroa, çok üzülmüştür.

19.30 Çevre Korunması

Belgesel dizinin bugün yayınlanacak 9. bölümünde, Avrupa'nın en büyük kuruluşlarının bulunduğu Rhen bölgesi ele alınıyor. Bu bölümde, dev bir kuruluşun çevre korunmasıyla ilgili önlemler ve bu önlemlere nasıl katkıda bulunulduğu anlatılmakta.

19.45 Anadolu'ya

Bugünkü Anadolu'ya programında, Harput yöresinden bir köy düğününün tanıtımı ve şifalı sulardan yararlanma konusunda bir de söyleşi yer alıyor. Nevzat Şenol'un sunduğu programı, Parlar Yazan ve Halil Eroğlu hazırladı.

20.30 Haberler

21.15 Türk Sanat Müziği

Program, nihavent peşrevinden sonra Muallim İsmail Hakkı Beyin aynı makamdaki yürük semaisiyle devam ediyor. Daha sonra, CEVDET BOLVADİN şu şarkıları söylüyor: FERYAD İLE YAD EYLER İKEN BEN SENİ HER BAR, GEÇTİ HAYAL İÇİNDE BUNCA YIL BİR GÜN GİBİ, GEÇTİ ÖMRÜM YİNE HÂLÂ BEN O BİN DERTLİYİM, GİZLİ DERDİM KALBİMDEDİR ONU ANCAK BİLEN BİLİR, NE YAPTIM KENDİMİ NASIL ALDATTIM. Programı Taylan Gökçen ve İlgün Soysev birlikte hazırladılar.

21.35 Televizyonda Türk Sineması

Programda yönetmenliğini Orhan Aksoy'un yaptığı ve başlıca rollerini Tarık Akan, Müjde Ar, Ayşen Gruda, Hulusi Kentmen'in paylaştıkları ÖYLE OLSUN adlı film yayınlanacak.

23.00 Haberler

KÜRTAJ SORUNU EKRANA GELİYOR

Geçtiğimiz günlerde toplumumuzun en büyük sorunlarından biri olan gençliğin seks sorununu ekrana getiren «Bir Konu Bir Konuk» programı, bu kez de «Kürtaj» konusunu seyircilere aktaracak. Program'da, Profesör Doktor Türkan Akyol kürtaj konusunda bilgi verecek.

Programla ilgili olarak Jülide Gülizar şunları söyledi:

— «Türkiye'de kadınların en önemli sorunlarından biri kurtaj'dır. Türkiye'de kadınların hemen hemen hepsi, yasak olmasına karşın kürtaj yaptırmıştır. Şu anda mecliste bulunan, kurtajın serbest bırakılması yasa tasarısının tüm parlamenterlerce desteklenerek, halkın ekonomik bakımdan soyulması en kısa sürede engellenmelidir. Türkan Akyol, programda kurtaj konusunun birçok ülkelerde yapılan mücadelesini dinimizce günah olmadığını vurgulayacağız. Zaten 8. İslam Konferansı'nda alınan karara göre, ananın ve çocuğun sağlığı gerektirdiği takdirde, cenin 4 ayını doldurmamışsa kurtajın yapılması günah değildir».

Kurtaj serbest bırakıldığı takdirde, birçok kadın belli bir ücret üzerinden çocuğunu aldırabilecek. Böylece, hem tehlikeli yollara başvurmayacak, hem de mali gücünü çok zorlaması nedeniyle çocuk aldırmaktan vaz geçmeyecek. Kurtaj, bir bakıma nüfus planlamasının en büyük işlevlerinden biridir. Temennimiz, en kısa sürede yasallaşmasıdır.»

Profesör Doktor Türkan Akyol'un katılmasıyla kurtaj sorununun işleneceği «Bir Konu Bir Konuk» programı, Eylül ayının ilk haftasında yayına girecek.